ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4765 13/26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1901 ՇԱԲԱԹ 13 ՐԷՃԷՊ 1319 ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4765

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 Ղ.
» » »	վեցամսեայ	70 »
» » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային թուղթ կ'ընդունուի, 115 դրուշի տեղ 100 դրուշի համար:

[illegible]

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատան:

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅԵՐԸ

Թէ Պարսկահայերը օր օրի զգալի համեմատութեամբ մը կը յառաջդիմեն կրթական ասպարէզին մէջ, անհերքելի իրողութիւն մը դարձած է այսօր: Տակաւին մինչեւ մէկ երկու տասնեակ տարի առաջ, Պարսկաստանի այլ եւ այլ կեդրոններուն մէջ ցրուած հոծ Հայութիւնը կը գտնուէր մտաւորական այն տարօրինակ ողորմելի կացութեան մը մէջ, որ ոչ մէկ կերպով կրնար բաղդատութեան դրուիլ ուրիշ տեղերու հայ տարրին հետ: Դպրոց, կրթութիւն, դաստիարակութիւն, բոլոր ասոնք ոչ թէ միայն նշանակութիւն մը չունէին Պարսկահայոց աչքին, այլ նոյն իսկ անոնցմէ բաւական ստուար մաս մը, այլանդակ, գրեթէ հրէշային նախապաշարումէ մը համակուած, չէին ներեր կը հակառակէր կրթութեան գործին, ապականիչ ու կործանարար հանգամանք մը տեսնել կարծելով անոր վրայ: Բայց քանի մը տարի է ի վեր, այդ մարդիկը փոխուած են, եւ կամ պարտաւորուած են տեղի տալ նոր սերունդին, որ ուրիշ զարգացած կեդրոններու հետ շփման մէջ գտնուելով կրցած է շատ աւելի կրթասիրական ըմբռնումներու տիրանալ: Եւ այդ հակազդեցութեան շնորհիւ դպրոցներ բացուիլ սկսած են, աղջկանց յատուկ հաստատութիւններ կը հիմնուին այլ եւ այլ քաղաքներու մէջ, եւ քիչ մը ամէն տեղ ո՛չ մէկ ջանք կը խնայուի Պարսկահայ կեանքը օրինակելի զարգացման մը հասցնելու համար:

Մեզի համար, նկատի առնելով մանաւանդ Պարսկահայոց երբեմնի յետադէմ վիճակը, միշտ ուրախառիթ պարագայ մը պիտի ըլլայ անոնց այսօրուան յառաջդիմութիւնը արձանագրելու դէպ ի որ եւ է առիթ: Համայնք մը կրնայ երկար ատեն տգիտութեան մէջ տապլտկիլ. անօրինակ բան մը չէ ասիկա: Բայց հրապարակագիր մը որչա՛փ իրաւունք ունենալ պիտի կարծէր այդ տեսակ վիճակ մը ծաղրելու, նոյնչափ ալ պարտաւորութիւն մը պէտք է զգայ գովելու այդ միեւնոյն համայնքը, երբ անիկա կը սկսի գիտակից ըլլալ իր ողբալի վիճակին, ու կ'աշխատի շա՛տ աւելի աղուոր, շա՛տ աւելի բարձր մակարդակի մը հասնիլ ջանայ:

* * *

Ու զիրենք գովելու առիթները չէ՛ որ կը պակսին: Անցեալներս, այս սիւնակներուն մէջ խօսեցայ ժուժկալական ընկերութեան մը վրայ, զոր Պարսկահայերը հաստատած էին իրենց մէջ, ալքոլին աւերիչ ազդեցութիւնը մեղմելու համար: Ասիկա յիշատակութեան արժանի գործ մըն է, ո՛չ թէ միայն իր կենսական հանգամանքին համար, հապա նաեւ սա պատճառաւ, որ տակաւին ուրիշ ոչ մէկ հայ կեդրոն, ուրիշ ո՛չ մէկ հայ համայնք մտածած է սատանկ բանի մը վրայ: Անցեալ տարի ալ, միշտ այս սիւնակներուն մէջ, ծանուցինք Դաւրէժի լսարանական ընկերութեան հաստատումը, եւ այն հաւանական ընդունելութիւնը՝ զոր տեղւոյն հայ հասարակութիւնը ըրած էր կատարուած բանախօսութեանց, ամէն մէկը յարմար արդէն ժողովուրդին, ու մանաւանդ դիւրահասկնալի: Անկէ ի վեր չէինք գիտեր թէ ի՛նչ եղած է այդ Լսարանականը, բայց իր երկամսեայ տեղեկագիրը որ նոր ձեռքերնիս կը հասնի, ցոյց կու տայ թէ մարդիկը պարապ չեն կեցած, եւ թէ իրենց ջանքերը սկսած են պսակուիլ յաջողութեամբ մը որ գեղեցիկ է ու նախանձելի:

Իր առաջին շրջանին մէջ, Լսարանականը տուած էր 22 բանախօսութիւն, որոնց վրայ գաղափար մը տալու համար, մէջ կը բերեմ հոս մէկ քանիին նիւթը.— Առաջին եւ երկրորդ մանկութեան առողջապահութիւնը. Պարսկահայերը. Մխիթարեան միաբանութիւնները. Մեր [illegible] մայրերը. Կեանք եւ Տիեզերք. Մեր նախապաշարումները. Գրագէտին ու ժողովուրդին յարաբերութիւնները. Քրիստոնէութեան դերը եւ դիրքը քաղաքակրթութեան մէջ. Շնչառութիւն. Անասուններու խնամքը, եւայլն: Ինչպէս կը տեսնուի, աւելորդ բան չկայ ասոնց մէջ: Այդ դասախօսութիւնները միեւնոյն կերպով շարունակուեր են երկրորդ շրջանին մէջ ալ, ինչպէս պիտի կրնամ ցոյց տալ հետեւեալ նիւթերը՝ զորս կ'ընտրեմ տրուած 20 բանախօսութեանց ցանկէն.— Բարոյագիտութիւն. Երեխաներու բնաւորութիւնը. Քահանայական խնդիր. Աֆրիկէի ժողովուրդները. Ամուսնական խնդիրին հանդէպ. Վեներական ախտեր. Ատրպատականի Հայոց կրթական վիճակը. Ժողովուրդին կրթական գործը Եւրոպայի մէջ. ԺԹ. դարը գիտութեան տեսակէտով, եւայլն: Այս դասախօսութիւնները ինքնին յաջողութիւն մըն են իրենց օգտակար ամբողջութեամբ:

Գալով ժողովուրդին բռնած դիրքին, տեղեկագիրին հետեւեալ տողերը կրնան ձեզի շատ լաւ գաղափար մը տալ այդ մասին.— «Կարծես թէ Թաւրիզի հայ ժողովուրդի մի մասի համար լսարանի դասախօսութիւններն արդէն պահանջ են դարձել. շատ անգամ երբ ընկերութիւնս ներկայացման կամ այլ պատճառով մի շաբաթ հերթից բաց է թողել դասախօսութիւնը, շարունակ պատահել ենք լսել, թէ «ինչո՞ւ այս շաբաթ դասախօսութիւն չեղաւ». «Եթէ ներկայացումն է պատճառը, ինչո՞ւ լի օրերից մէկում չէք դնում, որպէսզի դասախօսութիւնը չը կորչի եւ մենք հնարաւորութիւն ունենանք գալու եւ բան սովորելու»: Ահա այս բոլորը գրաւական են, որ սկզբնաւորել է Թաւրիզի ժողովրդական շրջաններում հետաքրքրութիւն դէպ ի դասախօսութիւնները, եւ նոյն իսկ շատերի համար շաբաթը մի անգամ դասախօսութիւն լսելը արդէն դարձել է պահանջ»:—

* * *

Բոլոր ասոնք աղուոր ջանքեր են, ամէն մէկը արժանի յիշատակութեան ու գովեստի: Բայց այդ աղուոր ու յիշատակելի ջանքերը կրնան բոլորովին ամլութեան դատապարտուիլ, եւ կամ շատ քիչ վիճակով մը ընթանալ, եթէ երբեք չմտածուի լեցնել նաեւ պէտք մը, որ ատոնց ամէնէն անհրաժեշտն է, եւ որուն վրայ պէտք էր ամէնէն առաջ խորհիլ: Պարսկահայերը շատ ստուար թիւերով ցրուած են երկրին այլ եւ այլ կեդրոններուն մէջ: Արդ, այդ ահագին թիւով մարդոց համար տակաւին գոնէ մէկ հայ թերթի մը հրատարակութեան չէ ձեռնարկուած, պարագայ մը որ շատ աչքի կը զարնէ, եւ որ կրնայ կասկածի ենթարկել լրջութիւնը այն աշխատութեան՝ որ ժողովուրդին կրթութեան համար կը ծաւալուի այս պահուս Պարսկահայոց մէջ:

Առանց մամուլի, այդ աշխատութիւնը չի կրնար աղուոր արդիւնք մը տալ: Մամուլն է որ կրթական օգտակար թելադրութիւններ պիտի ներշնչէ աշխատող տարրին, մամուլն է որ զայն պիտի զգուշացնէ սխալ ճամբու մը հետեւելէ: Եթէ երբեք լրագիրը գոյութիւն ունենայ, ամէն մարդ պիտի կրնայ անոր միջոցաւ իր կարծիքը յայտնել ներկայացուող առաջին կրթական խնդիրին նկատմամբ. եւ ամէն բանէ աւելի այդ կերպով յայտնուած կարծիքներն են որ լաւագոյն արդիւնքները ձեռք բերելու պիտի նպաստեն: Չէ՞ մի որ «գաղափարներու ընդհարումէն լոյսը կը ծագի»:

Պարսկահայերը թող այդ պէտքն ալ լեցնեն, անշուշտ լաւ կերպով, եւ անկէ վերջը կրնան վստահ ըլլալ որ զարգանալու, յառաջդիմելու համար ըրած ջանքերնուն մէջ յաջողութիւնը բնաւ չպիտի բաժնուի իրենցմէ:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՎԱՀԱՆԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Թաղին ամէնէն շքեղ ընտանիքին զաւակն էր Արամ. երեսունի մօտ բարձեւ մարդ մը, որուն քիչ մը բարձր ճակատն ու լերկ գանկը խելացիի համբաւ մըն ալ շինած էին արդէն իրեն: Հարուստ էր եւ գեղեցիկ. գեղեցիկ՝ իր բաց կապոյտ աչքերով, որոնք մանրանկար ծովեր են պիտի ըսէիր, եւ գեղջուկ աղջկան մը նախանձը շարժելու աստիճան լեցուն այտերովը, որոնց սիրուն կարմրութիւնը դիմագծին կը պարտէր սակայն: Հաւասարապէս սիրուած անձ մըն էր ան իր ընկերներէն, քանի որ հարուստ էր, ու կիներէն, քանի որ գեղեցիկ էր: Երեւակայուած բոլոր մանրադէպերը կը պատմէին իր վրայով, այն ամէն յաջողութեանց նկատմամբ՝ զորս մարդ կ'ունենայ սիրոյ մէջ. մանրադէպեր, որոնք ա՛լ զինքը առանձնաշնորհեալ արարածներու կարգը դասել առած էին ամէնուն աչքին: Բայց ինչ որ ակներեւ էր եւ անհերքելի, Արամին ունեցած անօրինակ յաջողութեանց կարգին մէջ, սա էր թէ, թաղին ամէնէն գրաւիչ եւ ուսեալ աղջիկը՝ Օր. Սիրուհին, շատ մը երիտասարդներու երազանքին այդ միակ առարկան, տանկան գեղեցկութեանց ամէնէն կատարելին վրան իսկ վեհութեամբ նայող այդ աղջիկը, սիրահարած էր իրեն: Եւ զարմանալին այն էր որ հեշտասէր եւ կենամոլ մարդուն՝ Արամ էֆէնտիին համար իսկ ըսողներ կային թէ նմանօրինակ սիրով մը ինք ալ կը տառապի Սիրուհիին համար, որ անտարբեր չէր այդ զգացումներուն:

Ի զուր կրկնակ գործեր կը փորձէին խանգարել իրենց սիրոյն անդորրութիւնը, երկու կողմին ալ ծնողքներուն հաւանութիւնը առնուած էր արդէն ու իրենց միութեան անուշ՝ ժամը մօտ էր հնչելու:

Կ'արժէր տեսնել Օր. Սիրուհին, իր նշանածի ամբողջական գեղեցկութեան բոլոր հրապոյրովը. մերթ ընդ մերթ, աչքերուն խորքէն նետած նայուածքները խոհանոցներու մէջ կը կորսուէին, եւ երբեմն ալ, խառնիճ թափառումներ կ'ունենային անոնք: Սպասումին առթած յուզմունքը, որ յորձանքի մը պէս կը պտըտէր իր մարմինին մէջ, սարսուռներ տալով անոր, եկած էր հմայք մըն ալ աւելցնել անոր դէմքին վրայ ու զայն ծածկել ժպտուն կարմրութեամբ մը:

Արամին համար խնդիրը կը տարբերէր սակայն. իրեն համար, ամուսնութիւնը զոր պիտի կատարէր քիչ օրէն, արդէն վայելուած երանութեանց շարունակութիւնը պիտի ըլլար միայն. ու կը վախնար որ այդ ամէնուն փոխարէն, բայց միայն ի՛ր գտած աղջիկը, վերջակէտ մը պիտի գար դնել ըմբոշխնուած գեղեցկութիւններու երկար շարքին: Այդ վախը յաճախ կը յուսահատեցնէր զինքը, ու կը կասեցնէր վերջին քայլը առնելու պահուն: Բայց, միւս կողմէն, մերժել սիրտ մը, որուն սոսկ իրեն վերաբերիլը շատ աղէկ գիտէր, մերժել հրամցուած գեղեցկութիւն մը զոր իր գնահատողի վարժ աչքերը հազուադէպ հանդիպած էին առաջին օրէն: Կարելի՞ բան էր միթէ, լսուա՞ծ բան էր որ, ինք, թաղին ամէնէն աղուորիկ, հարուստ ու գեղեցիկ երիտասարդը, թողուր որ օտար ձեռքերու մէջ թառամի ծաղիկներուն այդ ամէնէն փափուկը, ամէնէն ալ անուշը. ո՛չ, այդօրինակ արարք մը, իր ճարպիկ ու խելացիի համբաւին արատ մը պիտի բերէր. մանաւանդ թէ, չվայելուած սիրոյ մը յիշատակը մղձաւանջներուն ամէնէն կսկծալին պիտի ըլլար իրեն համար:

* * *

Բառին ամէնէն լայն առումովը, հարսանեկան շքեղ հանդէս մը սարքուած էր. ամէն տեսակ պերճանք ու խրախճանք, զոր Արեւելցիներուն վառ երեւակայութիւնը կրցած է ստեղծել, պակաս չէին հոն. Թեւթոյլէն սկսելով մինչեւ բոլոր թաղեցիներն ու շուկայցիները մասնաւոր շնորհքով ու խորհրդաւոր բառերով կը ջանային նկարագրել հարսանեկան այս հանդէսը, որուն նմանը չէին կրնար գտնել իրենց յիշողութեան մէջ. մաղթանքներ ու շնորհաւորութիւններ, ծաղկեփունջերու հետ տեղացած էին ամէն կողմէ: Իսկ հիմա, բոլոր այդ վաղանցիկ ուրախութեանց եւ մեծաղորդ ցնծութեանց յաջորդած էր անդորրութիւն մը, որուն մէջ պիտի գար կազմուիլ նոր ընտանիք մը: Արամ, Սիրուհիկենց տուն փեսայ գացած էր:

Առաւօտ մը սակայն, հարսնիքէն հազիւ ամիս մը ետք, թաղին մէջ ամէնուն ալ բերնին ծամօնը Արամն ու Սիրուհին եղան դարձեր, բայց այս անգամ հեգնումի եւ ալլութեան արտայայտութիւններ էին նկարուած ամէնուն ալ դէմքին վրայ: Ի՞նչ անցած, ի՞նչ դարձած էր, ոչ ոք գիտէր ճշդիւ. միայն թէ, թաղին [illegible] ամենայն վստահութեամբ կը պատմէին թէ Արամ, առաւօտ մը կանուխ տունէն մեկնելով, ա՛լ ետ չէր դարձած երեք օրէ ի վեր. պատճառին մասին կարծիքները կը տարբերէին սակայն: Ոմանք, հարսին նախանձորդները, ամենայն անպատկառութեամբ, ցեխի մը մէջ կը թաթխէին Սիրուհիկին անունը, ըսելով թէ խաբուած էր ամուսինը առագաստի գիշերէն իսկ. ուրիշներ՝ աւելի արդարամտօրէն՝ կը պատմէին թէ Արամ, վախնալով սպառնալիքներէն այն յայն կնոջ, որմէ երկու զաւակ ունէր արդէն, փախած գացած էր, մեծագոյն գայթակղութեան մը առաջքն առնելու համար:

Սիրոյ այն կարճատեւ անուրջէն յետոյ, զոր Սիրուհի ունեցած էր իր սիրականին թեւերուն մէջ, անկէ աւելի դառն սթափում մը կարելի չէր երեւակայել: Եւ տակաւին չկրնալով հաւատալ անգութ իրողութեան, որ ահա՜ կուգար յօշոտել իր սիրտը, ուզելով նաեւ իր երազած երջանկագոյն աշխարհը, Սիրուհի պատուհանին կիսամութ վարագոյրին ետին կծկուած, ժամերով կը սպասէր անոր վերադարձին, անո՛ր զոր մինչեւ այն օրը սիրած էր իր հոգիին բովանդակ ոյժովը, եւ անոր որ մեկնած էր մնաս բարով իսկ չըսած: Ցերեկները, տանը դրան ամէն մէկ բախումին, դողդողուն կը վազէր նայիլ թէ արդեօք Արա՞մն էր որ կը դառնար հեռու տեղէ մը, մեծամեծ փորձանքներէ ազատած, եւ որ կուգար հիմա հազար ներողութիւն խնդրելու իրմէ: Օ՛հ, սիրայօժար պիտի ներէր անոր, պայմանաւ որ համբոյրներու սովորականէն աւելի մեծ տարափ մը տեղացնէր իր շուրթերուն: Իսկ գիշերները, աչքերն այն ցուրտ ու երկար գիշերները, բաց պատուհանին առջեւ ժամերով կը հեծէր, եւ հազիւ կ'երթար քիչ մը յագնութիւն առնել անկողինին մէջ, որուն ամայութիւնը սիրականին բացակայութիւնը աւելի կը յիշեցնէր կարծես: Ցանկարծ, փողոցին մէջ ոտնաձայն մը, ուշ մնացող գինեմոլներու խօսակցութիւնը եւ կամ կառքի մը սրընթաց վազքը ընդոստ պատուհանին առջեւ ցատկել կուտային զինքը. ու ալ այս անգամ, կը սպասէր հոն, մինչեւ որ լոյսը բացուելով՝ ինք երթար թաղուիլ սենեակին խորը, մթութեան մէջ:

Այսպէս երեք ամիսներ անցան:

* * *

Երիտասարդներու այն անհամար թիւին մէջէն, որոնք հիմա իր շուրջը կը թեւածէին, շան քթիներ սփռելով իր քղանցքներուն տակ, հոտ մը կար՝ Համբիկը՝ որ ամէնէն յամառ դարպասը կ'ընէր իրեն: Համբիկ, դըրսցի հանգամանքով, պատահմամբ ունէր արդէն Սիրուհիկենց տունը. ամուսնութեան առթիւ յարաբերութիւնները դադրեցուցած էր, բայց հիմա որ արգելքը ինքնին անհետացած էր, կարելի՞ բան էր որ չըշտապէր ձգողական այդ ուժին: Սիրուհին ալ, արդէն, առիթը չէր փախցներ իրեն հետ տեսակցելու. ի՛նչ ընէր խեղճը. աշխարհի վրայ իր սիրած միակ մարդուն մասին Համբիկէն միայն կրնար տեղեկութիւն մը առնել: Ու Համբիկ, Արամին ամէնէն մտերիմը ժամանակին, յաճախ, մասնաւոր դիտումով մը, անանկ բաներ կը յերիւրէր, որոնք սլաքի հարուածներ կուգային ալ Սիրուհիի սրտին: Ամուսնական անհաւատարմութեանց այդ ամէնէն ցայտուն պատահարներուն աղէտ, սակայն, Սիրուհի տակաւին կը յամառէր պահել մայրական կեանք մը ու կրել իր սգաւոր զգեստները, որոնց սեւին տակ ծածկուած հարուստ գեղեցկութիւնը շատ հեզ Համբիկին հառաչել կուտար:

Ամբողջ ձմեռ մը անցաւ այսպէս: Գարունը դարձաւ, բնութիւնը լուացուեց իր սուգի շրջանը, ծիծեռնակներն իրենց բոյները շինեցին, բայց սիրականին վերադարձը տակաւին չկար Սիրուհիին: Ալ հիմա, վերակենդանացած բնութեան հրաւէրին վրայ, կարծես թէ մերթ ընդ մերթ իր կուսական զգացումներն ալ զարթնուլ կը սկսէին. դիմանալու կարողութիւնը չէր մնացեր, իր շուրջը լարուած փորձութեանց դէմ մաքառելու համար իր ներսը գտնուած ոյժը ա՛լ սպառած կը կարծէր: Երբեմն, խոհանոցներու պինդ շղթայումէն կախկանդուած բոցերուն, Համբիկին պատկերը, ոսկեզօծ շրջանակի մը մէջ կու գար կախուիլ պատէն, ճիշդ հոն, ուր սովոր էր ժամերով սեւեռել իր աչքերը. իրեն այնպէս կու գար թէ հոգւոյ մը կը զգար զայն դիտելով: Ու մինչ, թղթէ եկած խոյլ մը զինքը սթափեցնելով այդ երազանքէն, կ'ուզէր մէկդի ընել այդ սիրուն պատկերը, բաւական ոյժ չէր զգար իր մէջ: Աւելի եաքը, վերջին զգացում մը սկսած արմատ ձգել իր ներսը. ինչո՛ւ, ինք, եւ միայն ինք զրկուած պիտի մնար երիտասարդութեան ամէնէն քաղցր վայելքներէն.... Այս ըմբոստացման, սակայն, շուտով կը յաջորդէր սրբապղծութեան սարսուռի մը տառապող զգացումը:

Համբերժման կէտը եկած էր. Համբիկենց տունը արտաքոյ կարգի երեկոյթ մը սարքուած էր, եւ որուն թախանձագին հրաւիրուած էին Սիրուհիկենք ալ: Ծերը խօսելով, ամէն ջանք ի գործ դրած էր չերթալու համար, առարկելով թէ անհանգիստ էր: Սակայն, սիրտ խառնուելու, փսխելու ձեւեր սովորական բաներ դարձած էին իրեն համար. տժգոյն էր եւ քիչ մը նիհարցած: Բայց բոլոր ասոնց հակառակ, մօրը սաստումով, պիտի երթար Համբիկին տունը: Առաջին անգամ ըլլալով հանեց սուգի հագուստները եւ մութ գոյն կերպասէ, լերկ ու անզարդ զգեստ մը հագաւ: սիրտը չ'ուզեր որ հայելիին առջեւ երկար բարակ զարդարուէր, ինչպէս սովոր էր ընել աղջկնութեանը օրերուն: Եւ սակայն, Սիրուհիկ, երեկոյթին մէջ ամէնէն աւելի փայլողը եղաւ: Երեք անգամ պարի հրաւիրուեցաւ Համբիկէն. առաջին երկուքը մերժեց. երրորդին ա՛լ չդիմացաւ. իր մէջ յարութիւն առած ոյժով մը ելաւ վալսի դարձդարձիկ պարը պարելու. երեք վայրկեանէն խելքը կը դառնար, սրտին խառնուքը նորէն սկսեր էր:

Համբիկ զգաց իր թեւերուն մէջ դողդողիլը այդ գեղանի արարածին. պարասրահէն դուրս տարաւ ու լիմոնատ մը խմցուց անոր, բայց ատիկա ալ օգուտ չըրաւ, ու խորհելով որ զով օդը կրնար ազդել Սիրուհիկին, զայն մինչեւ պարտէզ առաջնորդեց. հոն, ա՛լ առանձին էին եւ անվրդով: Սիրուհիկ հառաչ մը արձակեց, նայեցաւ լուսինին, որ կը ժպտէր իրեն, նայեցաւ տերեւախիտ ծառերուն, որոնք իրենց թանձրութեամբը կարծես վստահեցնել կ'ուզէին թէ ոչ ոք պիտի տեսնէր զիրենք: Ցնդող, անզգալաբար խոտերուն վրայ ինկաւ: Համբիկ, իր համբոյրներուն թափովը զգաստցնելով այդ կիսանուաղ մարմինը, անոր հիւանդոտ աչքերուն թացութենէն սկսաւ խմել քանի մը վայրկեան: Այդ բոպէին մտաբերեց թէ քիչ առաջ մայր պիտի ըլլար: Այդ յայտնութիւնը կայծ մը եղաւ իրեն, որուն կառչելով գերագոյն ճիգ մը ըրաւ ու պրծաւ Արամին թեւերէն:

Այն գիշերը, Սիրուհիկ իր օրագրին բաց մնացած էջին վրայ հետեւեալ տողերը գրեց.

«Ներէ՛ Աստուած իմ: Ներէ՛ եւ դուն պաշտելի Արամս, որովհետեւ մաքուր յիշատակդ մեղանչումին սեւովը մրոտեցի: Ալ այսուհետեւ վահան մը ունիմ ես, որուն հովանիին տակ աշխարհի ամէնէն փորձիչ ոյժերէն իսկ ապահով պիտի մնամ: Օր մը եթէ սեւ ամպերը գան հաւաքուիլ Արամիս հորիզոնին շուրջը, ու [illegible] բաւերով ան դառնայ դէպի մեզ, հարկաւ զարմանքով պիտի փնտռէ զոհողութեանս մեծ ոյժին աղբիւրը, ու ես այն ատեն իրեն ցոյց պիտի տամ վահանս»:

ԼԵՒՈՆ ՔԻՒՐԻՇՃԵԱՆ

ՊՐՈՖԷՍԷՕՐ ՎԻՐԽՈՎ

ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԸ

Իպոկրատէն մինչեւ Վիրխով.—Գիտութեան դերը.—Սկզբնաւորութիւն Շարիթէ հիւանդանոցին մէջ.—Փորձառական գիտութեան յաղթանակը.—Բջիջային ախտաբանութիւն.—Ախտաբանութիւն եւ մարդաբանութիւն.—Առողջապահութիւն եւ ընկերաբանութիւն.—Վարպետներուն վարպետը:

Պրոֆէսէօր Վիրխովի ութսունամեակի փառաւոր հանդէսները, զորս օրը օրին նկարագրեցինք այս էջերուն մէջ, այժմէութիւն կ'ընծայեն ծանօթացնելու գերմանացի նշանաւոր գիտնականին գործը, որ այնքան մեծ յեղաշրջում առաջ բերած է գիտական աշխարհին մէջ: Այն տեւական հանդիպումն ու մեծարանքը, զորս մատուցանեցին իրեն, ճշմարիտ վարձատրութիւնն են իր գիտական այնքան բեղուն կեանքին, որ ամբողջ կէս դար՝ գերագոյնս օգտակար եղաւ մարդկութեան, իր սքանչելի գիւտերով ու գիտական վարդապետութեամբը:

Իրաւ է որ Վիրխովի կատարած գործը հանրային կարծիքը յուզելու, խանդավառելու բնութիւնը չունի, ինչպէս տոքթ. Քոխի թոքախտի միքրոպին եւ տոքթ. Պէհրինկի հակակեղծմաշկային շիճուկին գիւտերը, բայց պարզ մըն է խոստովանիլ թէ այդ գիւտերը կը նախորդեն Վիրխովի գործին առջեւ, որ ժամանակակից բժշկական գիտութեան հիմերը դրած է: Վիրխովի կը պարտինք ստորաճանաչութեան մեթոտը, որ գիտական միակ ճշմարիտ մեթոտն է:

—)(5)(—

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՊՏՈՒՂԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԵՐՈՄԻ ՊԱՇԱՐԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Ա.

ԲԱՐԻԶՑԻԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ

—Շա՛տ լաւ, պիտի պայքարիմ:

Մարիան կարը ձեռք առած՝ անով կը զբաղէր: Ժէրօմ սկսաւ լրագիր կարդալ ու իր ծխամորճը վառեց: Մարիան մերթ իր ամուսնոյն կը նայէր տարտամ ժպիտով մը, եւ մերթ բերանը կը բանար խօսելու համար, բայց չէր համարձակէր: Ակներեւ էր թէ իր ըսելիքին ձեւը կը մտածէր: Վերջապէս որոշում տուաւ խօսելու:

—Ժէրօմ, մինչեւ երեկոյ ժպիտով, քեզի հաղորդելիք գաղտնիք մը ունիմ, զոր չեմ կրնար պահել:

—Գաղտնի՞ք մը, ըսաւ Ժէրօմ:

—Այնպիսի գաղտնիք մը որ մեր երկուքին հետ առնչութիւն ունի:

—Պէ՞տք է լալ թէ խնդալ, ըսաւ Ժէրօմ:

—Ես իմ մասիս երջանիկ եմ, իսկ դո՛ւն

—Ներողութի՛ւն, ինչ որ քեզ կ'երջանկացնէ, զիս ալ կ'երջանկացնէ:

—Ուրախացի՛ր ուրեմն: Կարծեմ թէ քանի մը ամիսէն, պզտիկ եղբայր մը կամ քոյր մը պիտի աւելնայ մեր աղջիկներուն...

Ժէրօմ ոտքի ցատկեց:

—Հէ՛, ի՞նչ ըսիր:

—Ճշմարտութիւնը:

—Իրա՞ւ:

—Այո՛, պատասխանեց Մարիան:

Ժէրօմ տպաւոր կերպարանք մը առնելով, ըսաւ.

—Ա՜հ. տասնվեց տարի յետոյ զաւկի մը տէր ըլլալ:

Խանդաղատ Մարիան գլուխը խոնարհեցուց ամօթէն: Ժէրօմ սկսաւ քրքիջ մը արձակել, չկրնալով կողերը բռնել:

—Ա՜հ, ո՜հ, աւելի լաւ, մեզ կ'երիտասարդացնէ ատիկա...

—Իրա՞ւ, գո՞հ մնացիր, հարցուց Մարիան:

—Այո՛, այո՛, բայց պայմանաւ որ մանչ ըլլայ ծնածը: Հասկցա՞ր, նայէ՛ որ մանչ ըլլայ անպատճառ:

Ու համբոյր մը դրոշմեց Մարիանի այտերուն վրայ, որուն աչքերէն սկսան արցունքներ հոսիլ:

—Երջանիկ ըլլալու ո՛րքան իրաւունք ունիս: Հիմա սեւ գաղափարներդ ցրուեցա՞ն ա՛լ:

—Այո՛, բոլորովին: Օ՛հ, պառկելու երթանք:

Ժէրօմ առաջին յարկը ելաւ առաջ, ննջարաններուն մէջ պոռաց.

—Գիշեր բարի՛ աղջիկներս:

—Գիշեր բարի՛, հայրիկ, պատասխանեցին Ռէժին եւ Ռօզ Մօնօն:

Այս վերջին ննջասենեակին դռնէն լոյսի մը շողիւնքը տեսնելով, Ժէրօմ ըսաւ.

—Ռօզ, դեռ չե՞ս պառկեր:

—Ո՛չ, հայրիկ: Միջնադարեան քրոնիկը կը կարդամ:

—Շատ մի՛ նստիր: Քիչ մը առաջ յոգնած կը թուէիր:

Այր ու կին վեր ելան: Ռօզ Մօնօն ականջ դրաւ անոնց ոտքի ձայներուն: Սրտին վրդովումէն լանջքը կ'ելեւէջէր: Չփակին տակ, դէմքը սպիտակ գոյն մը առած ու աչքերուն շուրջը սեւ ծիր մը պատած էր: Հինգ վայրկեանի չափ երթալ գալու աղմուկ մը լսուեցաւ ու յետոյ ամէն ինչ հանդարտեցաւ: Ռօզ Մօնօ ճրագը մարելով՝ կէս ժամ սպասեց մութին մէջ: Վերջապէս ապահով ըլլալով թէ տան մէջ ամէն ոք կը քնանար, մեղմօրէն ու անհամար զգուշութիւններով բացաւ պատուհանը, որ կէս մեթր բարձրութիւն ունէր փողոցէն, ու վար ցատկեց: Յետոյ, դուրսէն վար քաշեց վարագոյրը ու խոշոր քար մը դրաւ անոր վրայ, որպէս զի հովը ծծելով չբանայ եւ մէկուն ուշադրութիւնը գրաւէ:

Ապա, ամայի ու նեղ ճամբուն հետեւելով՝ Սէն-Բիէռ եկեղեցիին պատերուն երկայնքէն յառաջացաւ: Երբ փոքր շշուկ մը լսէր, երկչոտութեամբ կը կծկէր փողոցին անկիւնը: Ամէն անձերու հանդիպումը սարսուռ կը պատճառէր անոր: Մերթ կը սկսէր վազել: Բուրդէ շալ մը կը ծածկէր գլուխը, դէմքը ու վիզը, այնպէս որ անճանաչելի դարձած էր:

Եօթը ութ վայրկեան այնպէս վազեց, քան թէ քալեց, յետոյ կանգ առաւ շնչասպառ ու ոտքերը կոտրած: Վազքը չէր որ կը յոգնեցնէր զինքը, այլ զգացած յուզումը:

Ռօզ Մօնօ երեք անգամ բաղխեց փոքր առանձնատան մը դուռը, որ մաս կը կազմէր Մօն-Սընի փողոցին մէջ գտնուած մէկ տան, բայց մուտքը տարբեր էր:

Դուռը բացուեցաւ իսկոյն, առանց մէկը երեւան ելլելու, ու Ռօզ Մօնօ ինքզինքը գտաւ եղեւնիներով լեցուն պարտէզի մը մէջ:

(Շարունակելի)

Վիրխովի գործը շատ մօտ ատենները չի վերաբերիր. յիսուն տարի մը կայ որ իր վարդապետութիւնը ընդունուած է բժշկական աշխարհին մէջ։ Մինչեւ այն ատեն, ամենէն նշանաւոր բժիշկներն անգամ զուտ հայեցողական տեսութիւններ կը դաւանէին, բոլորովին զուրկ գիտական հիմերէ։ Իրաւ է որ ԺԶ. դարէն սկսեալ՝ Անդրէ Վէզալ (1514 1564) անուն Պրիւքսէլցին կազմախօսութեան հիմերը դրած էր ու Հարվէյ Անգլիացին (1578-1658) արեան շրջանը երեւան հանելով՝ նոր ուղղութիւն մը տուած էր բնախօսութեան, բայց այս վերջին գիտութիւնը, այսինքն գործարաններու հիւանդագին կերպարանափոխութիւնները ուսումնասիրող գիտութիւնը գոյութիւն չունէր ատենին։

Հիւանդներու և համաճարակներու հանդէպ՝ բժիշկները անզօր կը մնային, հակընդդէմ կարծիքներ յայտնելով ու հակասական դարմաններ պատուիրելով։ Դիւրին էր հետ տեսութիւն մը, որովհետեւ աւելորդ կը դարձնէր ախտաճանաչութիւնը։ Հիւանդութեանց միակ պատճառը կը նկատուէր արեան գէշ խառնուրդը։ Այն ատենի բժշկութեան համար՝ հիւանդութիւնը առաջին երեւոյթ մըն էր, առանց առնչութիւն ունենալու մարդկային գործարանաւորութեան հետ։ Մէկ խօսքով, հիւանդութիւնը արդիւնք էր չար ոգիի մը, սատանայի մը գոյութեան մարդկային մարմինին մէջ, որու ժամին իսկ տարբեր ըմբռնումները ունէին արեւելեան հոգեպաշտութեան և արեւմտեան նիւթապաշտութեան հետեւողները։

Գիտութեան բոլոր մեծ վարպետներուն պէս՝ Վիրխով ալ իրեն սկզբունք ընդունած է իր հետազօտութեանց մէջ բնա՛ւ չզբաղիլ վերացական խնդիրներով ու այն ամէն տեսակ հարցերով, որոնք սերտ կերպով առնչութիւն ունին միսթիքականութեան, խորհրդապաշտութեան, երեւակայութեան, աստուածաբանութեան հետ։ Վիրխովի կարծիքով՝ գիտութիւնը իրականութեամբ ու բնական օրէնքներու տակ ինկող իրողութիւններով միայն պէտք է շահագործուի։

Երեւակայութեան ներշնչած համադրութիւնները և հայեցողական ենթադրութիւնները դժգոյն գործ են ու բնաւ չեն գոհացներ բանականութիւնը։ Տրամաբանութիւնն ու դատողութիւնը, բանականութիւնն ու երեւակայութիւնը, կրօնքն ու գիտութիւնը բնաւ չեն իրարու, պայմանաւ որ իւրաքանչիւրը իր ճամբուն հետեւի։ Բայց երբ կ'ուզուի զանոնք իրարու խառնելով՝ դեր մը սահմանել ամէն անոնց, այն ատեն կը սկսի անհամաձայնութիւնը ծայր տալ։ Երբ մեր մտաւորական կարողութեանց ներդաշնակութեան մէջ՝ գիտութիւնը կը սկսի իր դերը կատարել, միւսները պէտք է լռեն, և փոխադարձաբար։

Ասոնց սկզբունքներ, որոնց հետեւած է ու կը հետեւի տակաւին Վիրխով, այնքան խառնութեամբ ու կորովով որ զարմանք կը պատճառէ ամէնուն, երբ աչքի առջեւ բերենք թէ գերման բրոֆէսէօրը աւելի հակամէտ էր երազկոտ ու բնազանցական հայեցողութեանց։ Մոլթքէի պէս, որ իր երիտասարդութեանը՝ գրաւիչ նորավէպեր կը գրէր, Վիրխով ալ կրցած է իր խառնուածքը զսպել և գիտական ճշմարիտ վարդապետութեան մը հետեւիլ։

1844ին, Վիրխով պաշտօն ստացաւ Շարիթէի ախտաբանական դարմանատան մէջ հետազօտութեանց ձեռնարկել երակներու բորբոքման վրայ։ Քանի մը ամսուան աշխատութենէ յետոյ՝ մեծանուն գիտնականը երեւան հանեց (սպիտակ արեան) գոյութիւնը։ Վիրխովի այդ մասին պարզած տեսութիւնները մինչեւ այսօր հիմը կը կազմեն արիւնային ախտաբանութեան։ Վիրխով յետոյ գործեր հրատարակեց նեարդերու բնութեան, թոքային շնչերակի խցման, փտութեան, երակներու և շնչերակներու բորբոքման վրայ, որոնք կարեւոր գիւտերու երկար շարք մը կը ձեւացնեն, և որուն վերջին օղակը պիտի ըլլար ուռեցքին և ժահոյին ախտաբանութեանը։

Բնական իմաստասիրութեան վերջին մնացորդները երբ խառնխուռն բժշկական գիտութեան, վերջնականապէս կորսնցուցին իրենց նշանակութիւնը, շնորհիւ Վիրխովի որ բժշկութենէն դուրս վտարեց դրութիւնը և վարդապետականութիւնը, անոնց տեղ դնելու համար գիտողութիւնը ու գիտական հետազօտութիւնը։ Բժշկութիւնը ա՛լ հոս բնական գիտութիւն մը դարձած է և բժիշկը՝ բնապաշտ գիտուն մը։ Առանց փորձառական հետազօտութեան՝ բժշկութիւն չկայ։

Վիրխովի մեծ գիւտը, որուն վրայ կը հանգչի ժամանակակից գիտութեան ամբողջ շէնքը, բջիջային ախտաբանութիւնն է։ Շվան և Շլայտըն գերման գիտունները արդէն մանրադիտակի միջոցաւ ապացուցած էին թէ բոյսերը բջիջային հիւսուածներէ կը բաղկանային միայն—որուն՝ Վիրխով ալ համակերպէր էր սկզբան,—բայց այդ բջիջներու կազմութիւնը արդիւնք էր ինքնաստեղծման։ Շվանի կարծիքով, բջիջներու սերմերը կը կազմուէին գործարանաւոր աշխարհին մէջ, տեսակ մը բիւրեղացումով, ինչպէս անգործարանաւոր էակներուն մէջ։

Վիրխով, ընդհակառակը, վճռական կերպով ապացուցած է թէ սխալ է գործարանաւորական բիւրեղացման այդ խորհրդաւոր տեսութիւնը։ Մարդկային մարմինը, անասուններուն հիւսուածքներուն պէս, բջիջային կազմութիւններէ կը բաղկանայ։ Իւրաքանչիւր բջիջ առաջ կու գայ ուրիշ բջիջէ մը, որ իր մէջ կը բովանդակէ իր պատճառը, իր կենսական սկզբունքը և իր էութեան օրէնքները, ու հանդէպ աշխարհին՝ իր որոշ ինքնօրինութիւնը։ Այնպէս որ հիւանդագին փոփոխութիւնները, գործարանաւորութեան մէջ առաջ եկած այլայլութիւնները շատ բնական և հասկնալի երեւոյթներ են, թէեւ ինքնին տարբեր վիճակ մը ներկայացնեն։

Նոր ախտաբանութիւնը որքա՛ն հեռու է հինէն, որ իր գրութիւնը արեան վրայ հիմնած կը դաւանէր թէ հիւանդութիւնը գործարանաւորութենէն կախում չունի։ Վիրխովէն ի վեր՝ բժիշկը ա՛լ չի փնտռեր հիւանդութիւնը, այլ խանգարուած բջիջներ. հիւանդին արեան մէջ մտած չար ոգիի մը հետքը չփնտռեր, այլ գործարանաւորութեան խանգարման պատճառը բջիջներուն մէջ կը փնտռէ։

Կարգ մը բժիշկներ կը պնդեն թէ Վիրխովի գիտական ամբողջ շէնքը կործանելու վրայ է, քանի մը տարիէ ի վեր մանրէաբանութեան մէջ եղած մեծ գիւտերու հետեւանքով։ Բայց, իրապէս, մանրէաբանութիւնը ա՛լ աւելի կը հաստատէ Վիրխովի մեթոտը։ Արդարեւ, գործարանաւորութեան մէջ մանրէներու ներմուծումէն առաջ եկած ախտաբանական երեւոյթները արդիւնք են այն պայքարին, որ բջիջներու ու մակաբոյծ մանրէներու միջեւ կը մղուի։ Պէտք չէ մոռնալ որ հիւանդութիւնը կեանքի պայքարը չէ ընդդէմ մահու, այլ որոշ յօրինուածութեանց պայքարը ընդդէմ ուրիշ կենդանի յօրինուածութեանց։

Կեանքի էութիւնը սերտ կերպով կապուած է բջիջին։ Երբեք չէ տեսնուած որ ինքնածին սերում մը առաջ գայ անգործարանական նիւթէ մը։ Ամէն բջիջ կը ծնի մայր-բջիջէ մը. ահա կենսաբանութեան բանալին։ Բջիջները միջախորշային գոյութեան մը միջոցաւ կը կազմեն հիւսուածներ. հիւսուածները կը կազմեն գործարաններ և ամբողջ գործարանաւորութիւնը տեսակ մը բջիջային պետութիւն կը կազմէ, որուն մէջ ամէն բջիջ իր պաշտօնը կը կատարէ ի շահ համայնքին։

Վիրխով ժանտախտի, քոլերայի և այլ համաճարակներու առթիւ իր կատարած գիտական հետազօտութիւններով ընկերային առողջապահութեան հիմը կը դնէր։ Գերմանոյ բնախօսը չէր վարաներ յայտարարելու թէ համաճարակները արդիւնք էին ընկերական թշուառութեանց, և այն տեղերը միայն կը ծաւալէին, ուր մարդոց գործած թերացումներով՝ նպաստաւոր գետին մը պատրաստուած էր։ Այս հայեցակէտը հիմա հաստատուած են նշանաւոր մանրէաբաններու կողմէ, որոնք նմանապէս կը կարծեն թէ մանրէներու զօրութեանց կազմութիւնը այն ատեն կարելի է, երբ ընկերական ու անհատական սխալներով՝ գործարանաւորութեան բջիջները տկարացած ու քայքայուելու հակամէտ են։ Ասկէ զատ՝ Վիրխով պարզած է եղանակը նոր բջիջներու առաջացման և մաշած բջիջներու նորոգման։

Վիրխովի բջիջային ախտաբանութիւնը նպաստած է կենսաբանութեան բոլոր ճիւղերուն։ Նկարագրական կազմախօսութիւնը, բնախօսութիւնը, կենդանաբանութիւնը մեծապէս զարգացած են Վիրխովի աշխատութիւններով։ Անոր կը պարտինք քաղցկեղին հիւսուածաբանութեան սահմանումը, ոսկորներու հիւանդութեան ախտորոշումը, ձարակախտի (trichnose) վրայ կատարուած առաջին հետազօտութիւնները, համաճարակներու, տենդերու և գլխադարութեան վրայ կատարուած կարեւոր աշխատութիւնները։ Կարճ խօսքով, շնորհիւ իր կենսաբանական մեթոտին, կարելի եղած է հիւանդութեանց կեդրոնները գտնել ու յաջողութեամբ կռուիլ անոնց դէմ։

Հետեւաբար, իտալական նախարար Պ. Պաչէլլի իր արտասանած բանախօսութեան մէջ իրաւունք ունէր Վիրխովը կոչելու վարպետներու վարպետը։ Անցեալ դարու գիտունները շատ գեղեցիկ գանձեր գտած են անոր տեսութեանց ու հետազօտութեանց մէջ։ Այսօր իսկ գերման մեծանուն գիտնականը գիտութեան վարպետներուն գլուխը կը գտնուի և իր կարծիքները անվիճելի վճիռներու արժէքը ունին։

Երկար կ'ըլլայ հոս թուել Վիրխովի կարողութիւնն ու ձեռնհասութիւնը իբր հնախօս, ազգագրագէտ և իբր քաղաքական մարդ։ Իր մեծ ու պատուոր անունը պիտի դասուի Տէքարթի, Լայպնիցի, Քանթի, Ադամ Սմիթի, Հէլմհոլցի և Բասթէօրի քով, փառաւոր ուղեգիծ մը ձգելով գիտութեան պատմութեան մէջ։ Ն.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ԴՊՐՈՑԻ ԳԻՐՔԸ

Նախակրթարանաց երկու սեռի տղոց ընթերցման համար։

1. Նախապատրաստական տարի էջ 128 գին 3 դահեկան։

2. Ա. տարի աշխատանց համար գին 4 դահեկան։

Նշանաւոր հեղինակաց գործերէն ընտրանօք քաղուած։ Ամէն բառ ու ամէն դաս բացատրուած։ Ուսուցչին և աշակերտին գործը հաւասարապէս դիւրացուցուած է։ Շահեկան, հրահանգիչ նիւթեր, բարոյախօսք, առակներ են։

Տպագրութիւն նոր պատկերներով, լաւ թուղթ և տոկուն կազմ։

Դպրոցի ու գոլէժի Պատ. Տնօրէնք մէկ մէկ օրինակ մը պիտի ստանան գրատան դիմելով. Երկուքին բաւոր ծախք 2 դհ.։

Երկու գրոց մէջ ալ ութսունէ աւելի բուն յարմարին նոր և նոր գծագրուած պատկերներ դրուած են։

Վաճառողաց համար գոհացուցիչ զեղչ։ 21—30

Հասցէ
Կեդրոնական գրատուն (Զ. Թորոսեան)
Պոլիս Զագմագճըլար Եօգուշու թիւ 64

Քաղաքական Լուրեր

ՖՈՆ ՊԻՒԼՈՎ ԿՈՄՍԸ

Գերմանիոյ նախարարապետին առաջին տարեդարձը.—«Թանս»ի գնահատումը.—Ֆոն Պիւլով կոմսին քաղաքականութիւնը։

Թանս յօդուած մը հրատարակելով ֆոն Պիւլով կոմսին վրայ, անոր Գերմանիոյ նախարարապետ կարգուելու տարեդարձին առթիւ, սա տողերը գրած է.—Միջազգային յարաբերութեանց կռուանին վրայ, ֆոն Պիւլով կոմսը ամէն բանէ առաջ աշխատած է պահպանելու և աւելի ամրացնելու Երրեակ դաշնակցութեան կապերը, յառաջիկայ պայմանաժամին անոր վերանորոգութիւնը պատրաստելու, և միանգամայն Պէրլինի և Պետերսպուրկի դահլիճներուն մտերմութեան առնչութիւնները մշակելու։ Ասկէ պատճառով մէջ նոր բան մը չկայ։ Գերմանիոյ քաղաքականութեան ուղղութիւնը երկու սերունդէ ի վեր չէ փոխուած։ Արդէն նախարարի մը գործը չէ կասեցնել պատմութեան ընթացքը և արգիլել համաձայնութիւն մը որ քանի մը տարի առաջ կը համապատասխանէր պայմանադիրներու վիճակին՝ թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն նոր հակումներու, նոր ոյժերու և նոր պէտքերու ընդդէմ գալու համար։ Արեւմուտքին Չինու մէջ միջամտութիւնը այն տեսակ խնդիրներ առաջ բերաւ զորս կարելի չէր լուծել Պիզմարքեան դրութեան մեքենական գործածութեամբ։ Վալտէրսէ մարէշալին ընտրութիւնը, իբրեւ սպարապետ, յաջողութիւն մը եղաւ, բայց քիչ մը մեծամեծ գժտութիւններ առաջ բերաւ։ Անգլօ-գերման համաձայնութիւնը որ ֆոն Պիւլով կոմսին յաջողելի մէկ գործը կը նկատուի, մինչեւ հիմա արդիւնք մը չունեցաւ։ Մաքսային սակագինի խնդրին մէջ ֆոն Պիւլով կոմսը մեծ դժուարութեանց հանդիպեցաւ։ Եթէ կրկնապատիկ սակագիններու ծրագիրը՝ մաքսապաշտ դրութեամբ՝ յաղթանակը տանի, գերման ժողովուրդը պիտի զայրանայ։ Եթէ նախարարապետին յառաջադրածը ժողովրդին մէկ միութեանը, որ սուղ հացի թշնամի է, և հոգածներու հանդէպ պարտուի, ի՞նչ պիտի ընէ ֆոն Պիւլով կոմսը, պիտի համակերպի՞ այդ ձախողումին թէ լուծման մը վտանգը աչքը պիտի առնէ։ Մաքսային սակագինի ծրագիրը արտաքին քաղաքականութեան կռուանին վրայ ալ դժուարութեանց կը հանդիպի։ Երրեակ Զինակցութեան դաշնակիցները միւս ազգութիւններէն աւելի կ'ընդդիմանան այդ ծրագրին։ Ռուսիա կը ծանուցանէ թէ փոխադարձ միջոցներու պիտի դիմէ, մինչդեռ Աւստրիա-Հունգարիա ու Իտալիա կը բողոքեն։ Արդէն Հունգարիոյ նախարարապետը ծանոյց թէ այդ տեսակ կարգադրութեան մը հետեւանքը պիտի ըլլայ սակագնային պատերազմ մը։ Աւստրիոյ նախարարապետն ալ միեւնոյն իմաստով խօսեցաւ և Պէրլինի աւստրօ-հունգարական դեսպանը արդէն իր դժգոհութիւնը հաղորդած է գերման կառավարութեան։ Հետեւաբար, դիւրաւ կը հասկցուի լրջախոհ ու խղճամիտ պետական անձնաւորութեան մը վարանումները՝ անլուծելի խնդրոյ մը առջեւ։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Մարոքի խնդիրը.—Սպանիոյ ելմտական կացութիւնը.—Նախարարներուն խորհրդակցութիւնը։

Թանժէրի Սպանիական դեսպանը կը հեռագրէ Մատրիտ թէ ստոյգ է այն ծանուցագիրը, որով Մարոք կը խոստանայ գոհացում տալ Սպանիոյ պահանջումներուն։ Մարոքցիներէն առնուած լուրերու նայելով, լեռնական ցեղերը զսպելու պաշտօն ունեցող զինուորները ճամբայ ելեր են։

—Մարոքեան այն յանձնաժողովը որ Ալժէրիոյ սահմանագլուխը գծելու համար կազմուած է, մօտերս Թանժէր կը սպասուի՝ ուրկէ Ալժէրիա պիտի երթայ։

—Նախարարաց Խորհուրդը կը զբաղի ելմտացոյցի խնդրով։ Միշտ անհամաձայնութիւն կայ ելմտական նախարարին և միւս նախարարներուն միջեւ։

—Նախարարաց Խորհուրդը վաւերացուց նահանգային օրէնքին բարեփոխման ծրագիրը։ Ելմտացոյցին վրայ նորէն փոփոխութիւն կատարուեցաւ։ Պ. Սականթա յայտարարեց այն առաջարկութիւնը թէ պէտք է խնայողութիւններ ընել առանց միտասելու անմիջական գործերու։ Նախարարական տագնապը առայժմ անհետացած կը նկատուի։

—Ելմտացոյցի յանձնաժողովը նպաստաւոր կարծիք յայտնեց մաքսային պայմանադրերը հրապարակէն վերցնելու առաջարկութեան։

—Խնամակալ-Թագուհին հրամանագիր մը ստորագրեց, որով հանրային շինութեանց Նախարարը կ'արտօնուի՝ երկաթուղիի երկրորդական գիծեր շինելու մասին ծրագիր մը ներկայացնելու Խորհրդարանին։

—Սէվիլէի մէջ անդորրութիւնը կը շարունակէ։ Զինուորները հետզհետէ կը քաշուին, բայց միշտ ձերբակալութիւններ կը կատարուին։ Անոնց մէջ կայ մէկը որ Սէնթ-Խոբի վանքին հրկիզման իբրեւ հեղինակ ամբաստանուած է։

ՖՐԱՆՍԱ

Ելմտական կացութիւնը.—Ելմտացոյցի յանձնաժողովին նախագահին յայտարարութիւնը։

Ելմտացոյցի յանձնաժողովին նախագահ Պ. Մըլիւբէօր, Էքօ տը Բարիի թղթակցին հետ ունեցած տեսակցութեան միջոցին, յայտարարած թէ ելմտացոյցին այս տարուան բացը հարիւր միլիոն ֆր. մը պիտի անցնի։ Պ. Մըլիւբէօր ըսաւ.—«Քանի մը տարի խիստ քաղցած վիճակ մը ունեցանք. հիմա ատոր հակահարուածն է որ կը երեւի։ Բայց տագնապը այնքան ծանր հանգամանք մը չունի, ինչպէս ոմանք կ'ուզեն ցոյց տալ։ Այդ վիճակը պիտի դարմանուի՝ կարճ պայմանաժամով գանձային տոմսեր շրջագայեցնելով։ 1902ի ելմտացոյցը կատարելապէս պիտի հաւասարակշռուի՝ կրօնքներու վարկին ջնջումովը։ Տարակոյս չունինք թէ Խորհրդարանը պիտի վերահաստատէ այդ վարկը, բայց յանձնաժողովը, ջնջման առաջարկութիւնը ընելով, ցոյց տալ կ'ուզէ թէ երբ դրամ պէտք ըլլայ, կարելի է հոգալ կրօնքներու վարկը ջնջելով։ Եթէ ելմտացոյցին մէջ ծակ մը կայ, կառավարութիւնը կրնայ զայն խցել փոխառութեամբ մը։ Արդէն խնայողութեանց շրջանակը բաւական սահմանափակ է։ Կառավարական պաշտօնեաներու թիւը զեղչելու մասին կարծիք կը յայտնուի, բայց անկարելի է, վասն զի բոլոր պաշտօնատուները հիմա ընդարձակուած են։ Կացութիւնը թէեւ ուշադրութեան առնելու արժանի է, սակայն բոլորովին ծանր չէ։ Այս տեսակ տագնապներ շատ անցուցած ենք և այս ալ պիտի անցընենք։»

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Կամաւորներու թոշակը.—Զինուորական գործողութիւնները.—Կեդրոնացման բանակատեղեր։

Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը ցանկ մը հրատարակեց այն կամաւորներու մասին որոնց Թոշակները տակաւին չեն վճարուած։ Եղած յապաղումը կը վերագրուի այն պարագային թէ կամաւորները զինադատակներէն շատերը ճամբայ հանուած էին դէպի հարաւային Ափրիկէ, որով ժամանակ չէր մնացած վճարման յատուկ թուղթերը յանձնելու զինուորներուն։ Պատերազմական նախարարութիւնը որոշեց որ վճարումները հարաւային Ափրիկէի մէջ կատարուին։ Զեկոյցը կը ծանուցանէ նաեւ թէ կարգ մը միջոցներ ձեռք առնուած են յետայսու Թոշակները կանոնաւոր կերպով հատուցանելու համար։

—Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Պոէրները գրաւեցին Մոլմէզպուրկը և Սալտանայի ծովածոցը։ Այդ իրողութիւնը ցոյց կու տայ թէ Պոէրները ո՛րքան արագ կը յառաջանան նոյն կողմերը, նոյն իսկ Ատլանտեան ովկէանոսի ափերուն վրայ հասած են և Քէյփթաունէն հիւսիսային կողմը կը գտնուին ութսուն քիլոմէթր հեռուն։ Մոլմէզպուրկ քիչ մը հեռուն է Բիքէթ-Պէրկէն, ուր կը գտնուի Ֆրէնչ զօրավարը և մտադիր է արգիլել Պոէրներուն անցքը։ Սալտանա Բէյրոյի գաղթավայրին մէկ ծովածոցն է՝ Քէյփթաունէն հարիւր քիլոմէթր հեռու՝ դէպ ի հիւսիսային արեւմուտք։ Անգլիացիները 1796 օգոստոս 16ին հոլանտական նաւատորմ մը գրաւեցին հոն, բայց հիմա ժամանակները փոխուած են։ Նոյն իսկ անգլիական լրագիրները կը խոստովանին թէ Պոէրները միշտ կը յառաջանան դէպ ի Քէյփթաունի հարաւային կողմը, ինչ որ ցոյց կու տայ թէ պատերազմը աւարտելիք չունի։

—Տըրպընէն հեռագ. 18 Թուական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պրիւս Համիլթըն զօրավարին զօրախումբը Վրիհէտ հասեր է ասժանելի յոգնութիւններով, մանաւանդ օդին գէշութեանը պատճառով։ Զօրախումբը, իր յառաջխաղացութեան միջոցին, ճակատամարտ մը ունեցեր է Կրօոնէլոյի հրամանին տակ գտնուած բազմաթիւ Պոէրներու հետ, որոնք, սակայն, միշտ Անգլիացիներուն կրակէն հեռու մնացեր են, նեղութիւն պատճառելով հանդերձ անոնց։

—Կը ծանուցուի թէ Պոթա զօրավարը ճամբայ ելած է Բոնկըլս-Պաթէն և դէպ ի հիւսիս կ'երթայ, Սուազիլանտը անցնելով։

—Սթաար խօսելով այն մահերուն վրայ որոնք կեդրոնացման բանակատեղերը գտնուող պզտիկ տղոց մէջ կը պատահին, կ'առաջարկէ կառավարութեան որ մայրերը գոնէ պաշտպանելու համար, կիները ու տղաքը ծովեզերք ղրկուին։

Պ. ՄԱՐԹԻՆՍ

Կոչում մը ի նպաստ Պոէրներուն.—Բարձրագոյն համակրութիւն.—Սեղան Սպիտակ Տան մէջ։

Նիւ-Եորքէն հեռագիր մը շահեկան տեղեկութիւններ կը հաղորդէ՝ Պետերսպուրկի համալսարանէն տոքթ. Ֆէյտոր Մարթէնսի Ամերիկա կատարած ուղեւորութեանը վրայ։ Այդ բրոֆէսէօրը պաշտօնապէս ուղեւորութիւն մը կը կատարէ Մ. Նահանգաց մէջ՝ անոնց կազմակերպութիւնը և ամերիկեան օրէնքները ուսումնասիրելու, բայց քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ գաղտնի պաշտօն մը ունի՝ հասկնալու համար թէ արդեօք պետութիւնները պատրաստ են միջազգային համաձայնութիւն մը գոյացնել հարաւային Ափրիկէի պատերազմը վերջացնելու համար։ Հեռագիրը կը յաւելու թէ Ռուսիա կը կարծէ որ Օրանժ, իբրեւ կառավարութիւն մը, կրնայ կոչում ընել Լա Հէյի իրաւարարական ատեանին, նաեւ Նիքոլա Բ. կայսրը յայտարարեր է թէ ատեանը է ոյժ տալու Օրանժի և Թրանսվալի դիմումին։ Նոյն այդ հեռագիրը կը ծանուցանէ նաեւ թէ Պ. Լուպէ ալ համամիտ է Զարին, և եթէ նախագահ Պ. Ռուզվէլթ տրամադիր ըլլայ իր բարոյական աջակցութիւնը նուիրել, անկեղծօրէն կը յուսացուի որ այդ դիմումին արդիւնքը ըլլայ պատուաւոր խաղաղութիւն մը։ Պ. Ռուզվէլթ Սպիտակ Տան մէջ ճաշի հրաւիրած է Պ. Մարթէնսը։

ԱՆԳԼԻԱ

Թրանսվալի պատերազմը.—Թագաւորին նախագահութեամբ նախարարաց խորհուրդ մը.—Նոր զրահաւոր մը.—Անգլիոյ գործարանները.—Տնտեսական վիճակը։

Վիէննայի լրագիրներ Լոնտոնէն հեռագիր մը կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ երէկ Լոնտոնի մէջ Նախարարաց Խորհուրդ մը պիտի գումարուէր Էտուարտ Թագաւորին նախագահութեամբ։ Այդ կարեւոր գումարման մէջ նկատողութեան պիտի առնուէր նաեւ յայտարարութիւն մը զոր կառավարութիւնը պիտի ընէ՝ հարաւային Ափրիկէի պատերազմին նկատմամբ։ Լորտ Սոլզպէրի, որուն Նիսէն Անգլիա վերադարձը ծանուցուեցաւ, ներկայ պիտի գտնուէր այդ Խորհուրդին։

—Տըվընփորթի մէջ խոշոր մարտանաւ մը պիտի շինուի՝ 425 ոտք երկայնութեամբ և 16,500 թոնոյ տարողութեամբ, որով աշխարհի ամէնէն մեծ զրահաւորը պիտի ըլլայ. վասն զի մինչեւ հիմա եղածները 15,320 թոնոյէն աւելի տարողութիւն չունին։

—Պատերազմի պատճառով Անգլիոյ կառավարութիւնը այնքան մեծաքանակ յանձնարարութիւններ կ'ընէ որ երկաթի գործարանները և մեծ արհեստանոցները չեն կրնար գործադրել՝ օտար երկիրներէ եղած յանձնարարութիւնները։ Տէյլի Մէյլ Լորտ Ճօրճ Համիլթընի կողմէ վերջերս Անգլիոյ վաճառականութեան վրայ խօսած ճառին առթիւ, հետեւեալը կը գրէ.—Լորտ Ճօրճ Համիլթընի բանախօսութիւնը անգամ մըն ալ կ'ապացուցանէ այն պարագան թէ մեծ սխալ մըն է կարգ մը յանձնարարութիւնները օտար գործարաններու ձեռք անցընելու պատճառ ըլլալ, Անգլիոյ գործարաններուն զբաղած ըլլալը պատրուակելով։ Հիմա Անգլիոյ գործարանները բաւական աշխատութիւն ունին, որով այդ վիճակին առջեւ բան չկայ ըսելու, բայց այս կացութիւնը չի կրնար տեւական ըլլալ։ Հաւանական է որ մօտ ատենէն յանձնարարութիւնները նուազին, և այն ատեն է որ անգլիական գործարանատէրերը պիտի զգան իրենց յաճախորդները կորսնցուցած ըլլալու անհրաժեշտ հետեւանքները։ Հնդկական կառավարութիւնը այդ հաւանականութիւնը նկատողութեան առնելով է որ երկաթուղիի վագոններու, կառաշարժերու, գիծերու եւայլն շինութիւնը յանձնած է ու հարաւային Ափրիկէի պատերազմը աւարտելէն ետքը պիտի կատարէ յանձնարարութիւնները։ Հնդկական կառավարութեան ձեռքը չգտնուած երկաթուղիի գիծերուն պէտքերը անոնց Ընկերութեանց կողմէ յանձնարարուած են գերման գործարաններու, որոնք նաեւ գիներու մասին հարիւրին քսանըհինգ համեմատութեամբ զեղչ մը ըրած են և շինութիւններն ալ կէսուկէս աւելի արագ կը կատարեն։ Ամերիկացիները արդէն արագութեան և աժանութեան տեսակէտով սաստիկ մրցում մը կը կատարեն. հիմա զարմանալի է որ Գերմանիոյ գործարաններն ալ որ անգլիականներուն վիճակը չունէին, ամէն դժուարութիւններու յաղթած են և կը սկսին մրցիլ։ Այն պարագան, որով անգլիական գործարանները չեն կրնար դիմադրել առեւտրական մրցումին, ապագային համար շատ ծանրակշիռ հետեւանքներ կարելի ընծայէ։ Հարաւային Ափրիկէի համար եղած յանձնարարութեանց մէկ մասն ալ, անգլիական գործարանները զբաղուած ըլլալուն պատճառաւ, գերման գործարաններու տրուեցան, մինչդեռ անգլիականները կրնային քիչ մը աւելի աշխատելով՝ գործադրել այդ յանձնարարութիւնները։ Հնդկաստանի մէջ ճարտարագէտներէ ու մեքենագէտներէ յանձնաժողով մը պիտի գումարուի՝ խորհրդակցութիւն կատարելու համար թէ անգլիական գործարանները հարկ եղածը ընեն՝ Հնդկաստանի կողմէ եղած երկաթուղիի իրեղէններու յանձնարարութիւնը ժամանակին կատարելու համար։ Սակայն այդ տեսակ գործերու մէջ խորհրդակցութիւնները օգուտ մը չեն ըներ. գործարանները պէտք է աւելի մեծ եռանդով աշխատին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՉԻՆ

Մանճուրիոյ պայմանադրութիւնը.—Նոր տեղեկութիւններ։

Մանչուրիոյ վերաբերեալ ռուսաչինական պայմանադրութեան մասին Շանկայէն հետեւեալը կը հեռագրեն Սթանտարտի.—Ռուսիոյ և Չինու միջեւ կնքուելիք պայմանադրութեան մէջ, Ռուսիա կը յայտարարէ թէ Չինու պիտի վերադարձնէ Լիաօթունկի, Քիրինի ու Հայլունկ Քիանկի նահանգները՝ Սունկար գետին հիւսիսային կողմը։ Չին կը խոստանայ մի միայն Ռուսիոյ յանձնել՝ Շան Հայ Քուանէն Նիու Չուանկ տանող երկաթուղիի գիծին պաշտպանութիւնը։ Ռուսիա յանձն կ'առնէ, ներկայ տարին չաւարտած, հեռանալ Շէն-Քինկէն և երկու տարիէն ալ Քիրինէն ու Հայլունկ-Քիանկէն, վերջապէս Չին կը խոստանայ ուրիշ պետութեան չյանձնել Մանչուրիոյ չինական զինուորներու մարզելու գործը։

ՎԵՆԷԶՈՒԷԼԱ ԵՒ ՔՈԼՈՄՊԻԱ

Տովաճէններու արշաւանք մը.—Իրաւարարութեան առաջարկի մը մերժումը.—Վենեզուէլեան եւ քոլոմպիական բանակները դէմ առ դէմ։

Տովաճէններու նոր արշաւանք մը Թրինիթի կղզիէն մեկնեցաւ է դէպի Վենէզուէլայի ծովեզերքը՝ Պէրմուտէզ, միանալու համար ըմբոստական խումբերուն, որոնց ծրագիրն է Գարուբանոյի վրայ յարձակիլ։ Բորթ Սբէյնի վենեզուէլեան հիւպատոսը իմանալով այդ արշաւանքին մեկնումը, Միրանտա թնդանօթանաւը ղրկեր է՝ հալածելու համար զանոնք։ Միրանտա Թրինիթէ կղզին դարձեր է, առանց կարենալու հասնիլ անոնց ետեւէն։

—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց պաշտօնատունը կը հերքէ այն լուրը թէ Մ. Նահանգները իրաւարարութիւն առաջարկած ըլլան Վենէզուէլայի ու Քոլոմպիոյ վէճին համար։ Վենէզուէլա ալ իր կողմէն իրաւարարութիւն չէ խնդրած։

—Վերջին տեղեկութեանց նայելով, 12000 վենէզուէլեան զինուոր կը գտնուին Թաչիրայի մէջ։ Սահմանագլխին միւս կողմը համախմբուած քոլոմպիական զօրքերուն թիւը յայտնի չէ։ Երկու երկիրներու բանակները երկու գետակներով բաժնուած՝ քսան քիլոմէթր հեռու են իրարմէ։ Թէ՛ Քոլոմպիացիները և թէ Վենէզուէլիացիները շարժման ոչ և է նշան ցոյց չեն տար։ Կը յուսացուի որ երկու պատերազմիկ կողմերը յարձակումի չպիտի սկսին և երկու կառավարութիւնները ի վերջոյ պիտի կրնան համաձայնութեան մը յանգիլ, վերջ տալու համար իրերու արդի կացութեան, որ ծիծաղաշարժ կը դառնայ ա՛լ։

ԼՈՐՏ ՌԸՍԷԼ

Փորձանքը կը շարունակէ.—Լորտ Ռըսէլ նորէն կը հալածուի։

Լորտ Ռըսէլ, որուն բռնած ելքը ծանուցինք, կը յուսար թէ ասկէ վերջը հանգիստ ժամանակ պիտի անցնէ, բայց բնաւ մտքէն չէր անցուցած Պ. Հորաս Սմիթ անուն անձը, որուն եղբօրը աղջիկը ամուսնացած է Լորտ Ռըսէլի հետ։ Այդ Ամերիկացին իմանալով որ Լորտ Ռըսէլ մտադիր է Մ. Նահանգները երթալով հոն հաստատուիլ, խնդրեց գաղթականներու յանձնաժողովէն թոյլ չտալ որ Լորտ Ռըսէլ ցամաք ելլէ, պատրուակելով որ Լորտը իբրեւ ոճրագործ դատապարտութիւն կրած է։ Պ. Հորաս Սմիթ յայտարարեց նաեւ թէ Լորտ Ռըսէլ, կրկնամուսնութիւն ընելով անպատուած է իր ընտանիքը և թէ կարելին պիտի ընէ թոյլ չտալու համար որ Լորտը Ամերիկա ցամաք ելլէ։ Պ. Հորաս Սմիթի խնդիրքը նկատողութեան առնուեցաւ և կարելի է որ Լորտ Ռըսէլ, եթէ անպատճառ ուզէ Մ. Նահանգները երթալ, չընդունուի ու նորէն Անգլիա վերադառնայ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մ. Նահանգները եւ Նիքարակուայի ջրանցքը.—Թօլսթոյի կուսակիցներուն եւ օրթոտոքս գիւղացիներուն միջեւ կռիւ.—Լէոն ԺԳ. Պապը.—Գերմաններու արտաքսումը սահմանագլխին մօտ։

Կը ծանուցուի թէ Նիքարակուայի ջրանցքին ամրացման վերաբերեալ պայմանը պիտի ջնջուի Հէյ Պաունսֆոթի նոր դաշնադրութեան մէջ, որովհետեւ, ջրանցքը ամրացնելու ամէն իրաւունք Մ. Նահանգաց թողուած է։ Սակայն Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը պարտաւոր պիտի չըլլայ անպատճառ ամրութիւններ շինել և արդէն այդպիսի ծրագիր մըն ալ չկայ առ այժմ։ Մինչ որ, ամրութեանց համար եղած բոլոր ծախքերը շատ աւելի սուղի պիտի նստին և նուազ օգտակար պիտի ըլլան քան զրահաւորներու տորմիղ մը։ Այդ նպատակաւ է որ Նախարարաց Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ վաւերացուց երեք զրահաւորներու, երկու յածանաւերու և տասներկու թնդանօթանաւերու շինութիւնը։

—Բաժիրվաքիի (Ռուսիա) մէջ ճշմարիտ կռիւ մը տեղի ունեցեր է Թոլսթոյ կոմսին վարդապետութեան հետեւողներուն ու օրթոտոքս գիւղացիներուն միջեւ, որոնք թշնամական զգացումներ կը տածէին իրարու նկատմամբ, Թոլսթոյի բանադրումէն ի վեր։ Ռուս անուանի վիպագրին կուսակիցները, թուով շատ աւելի քիչ ու թերեւս ջերմեռանդ համոզուած իրենց վարդապետին այն վարդապետութեան թէ պէտք չէ դիմադրել չարիքին, բոլորովին յաղթուեցան, բազմաթիւ մեռեալներ ու վիրաւորներ թողլով կռուին վայրը։ Զօրք ղրկուեցաւ՝ հանդարտութիւնը վերահաստատելու համար։

—Լէոն ԺԳ Պապը, կ'ըսուի թէ կարտինալներու ժողով մը պիտի գումարէ նոյեմբեր ամսուն։ Պապին առողջութիւնը շատ լաւ է։

Քիլ 20 Հոկտ.—Հատէրսլէպէն Քէօլնիշէ Զայթունկի կը հեռագրեն թէ սահմանագլխին մօտ հաստատուած գիւղի մը մէջ բնակող տասնըմէկ գիւղացիներ հոկտ. 19ի օրը հրաման ստացեր են երկրէն դուրս ելլելու։ Այդ անօրինութեան պատճառը սա է որ այդ մարդիկը հարսնիքի մը ներկայ գտնուելով՝ այնպիսի երգեր երգեր են, ուր Շլէզվիկը Տանըմարքայի միացնելու բաղձանք կը յայտնուէր։ Նմանապէս բանախօսութեամբ մը մաղթեր են որ նորապսակ ամոլը իր կարողութեան ներածին չափ՝ աշխատի Շլէզվիկի և Տանըմարքայի միացման։

Պ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ
ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՏՕՔԹԷՕՐ ԱՆ ՏՐՈՒԱ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ
Թահթապուրունեան խան (Պանք Օթօմանի դիմաց)
Կալաթա 5—10

Ներքին Լուրեր

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդիսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ գտնուէին Գերմանիոյ դեսպանը, առաջին թարգմանը, Սոֆիայի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսարանին քարտուղարը ու քանի մը չափ գերմանացի հիւրեր, Սերպիոյ դեսպանը, աղջիկները ու առաջին թարգմանը, Անգլիոյ դեսպանատան առաջին թարգմանը, Սպանիոյ դեսպանատան առաջին թարգման ու հիւր մը պաշտօնական նուիրակը ու քարտուղարը, Անատոլուի երկաթուղիներու տեսչական Խորհուրդին գեր-նախագահ Պ. Հիւկնէն ու տնտեսական տնօրէն Բիբետքօ էֆ. Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին անդամներէն Պ. Պ. Բոցիանի ու Սուալանտի Գերմանիոյ խորհրդարանին նախագահ ֆօն Բրէթէ, կինը ու աղջիկները և դեսպանատուններէն յանձնարարուած երեսունի չափ հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. ձեռնտուրանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.— «Գերմանիոյ Վեհ. կայսեր կայս. որդին Բարձր. Ատալպերթ իշխանը, երէկ, ուրբաթ, Եըլտըզի կայս. պալատը գնաց և կայս. քէօշկին դիտեց Սելամլըքի արարողութիւնը։ Ապա Վեհ. Սուլթանին վերադարձին յետոյ, Ն. Վեհափառութեան հրաւէրով իշխանը՝ Գերմանիոյ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆօն Պիպէրշթայնի հետ՝ կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանին հետ գտնուելով դիտեց կայս. զինուորներուն կողմէ կատարուած զօրահանդէսը։

—Իրիկուան իշխանին ի պատիւ կայս. մատնաւոր սեղան մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուելու պատիւը ունեցան նաև Գերմանիոյ դեսպանը և Շարլոթ նաւին սպաներէն, դեսպանատան պաշտօնեաներէն ու պալատական պաշտօնատարներէն ոմանք։»

ԱՏԱԼՊԵՐԹ ԻՇԽԱՆԸ, ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնական Ջեկոյցէն, երէկ, ժամ 6ին, Շարլոթ մարտանաւէն Բեհպէր շոգենաւակով Տօլմա Պաղչէ ցամաք ելաւ, ուրկէ պալատական կառքերով գնաց կայս. պալատ։ Իշխանին գտնուած կառքին առջեւէն հեծելազօրքերու գումարտակ մը և ետեւէն ալ կայս. հեծեալ թիկնապահներ կ'երթային։ Շարլոթի սպաները ու նաւային ուսանողներն ալ պալատական կառքերով կայս. պալատ գացին։ Իշխանը, դեսպանը, Շարլոթի հրամանատարը և սպաներէն ոմանք կայս. քէօշկը կը գտնուէին. իսկ նաւային ուսանողները կայս. քէօշկին կիցը գտնուած պարտէզին մէջ։ Կայս. քէօշկին առջեւի բարձրաւանդակին վրայ շարուած էին Շարլոթի նաւաստիները, որոնց մէջ էին նաև անցեալ գիշեր Գում-գափուի հրդեհին գացողները։ Ժամ 7ին երբ Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած Համիտիէ մզկիթը կ'երթար, կէս օրուան աղօթքը կատարելու, իշխանը ու հետեւորդները «Հուռրա՛» գոչեցին։ Ն. Վեհափառութիւնն ալ բարեհաճեցաւ Իր կայս. մեծարանքները շնորհել։ Ժամ 7 ու կէսին Վեհ. Սուլթանը կայս. պալատան քէօշկը վերադարձաւ։ Քիչ վերջը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, զօրահանդէս մը կատարեցին Սելամլըքին ներկայ գտնուող ցամաքային, ծովային, թնդանօթաձիգ ու հեծեալ զինուորները։ Վեհ. Սուլթանը Իր մօտ հրաւիրեց իշխանը ու դեսպանը, որոնք դիտեցին կատարուած զօրահանդէսը, որուն կը հրամայէր Բ. զօրաբաժնին հրամանատար Շէվքեթ փաշա։ Ատալպերթ իշխանը մեծապէս գնահատեց օսմ. զինուորներուն քաջերի ու կանոնաւոր ընթացքը։ Զօրահանդէսէն ետքը Ատալպերթ իշխանը իր գնահատումը Վեհ. Սուլթանին ալ մատոյց, և ժամ 9ին, դեսպանին, հիւրամեծարին ու հետեւորդներուն հետ կայս. պալատան Մէրասիմ քէօշկը գնաց։ Քիչ վերջը իշխանը՝ դեսպանին, կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշայի, Թամէրհովէնէր փաշայի և հիւրամեծար Նասըր փաշայի հետ՝ այցելեց կայս. պալատան պարտէզները, ախոռատուները և յախճապակիի գործարանը։ Ետքը Մէրասիմ քէօշկը դարձաւ։

—Կայս. քէօշկին ու հիւրանոցին մէջ հանգստարաններ պատրաստուած էին։

—Կայս. պալատան մէջ, երէկ գիշեր, սեղան մը տրուեցաւ Ատալպերթ իշխանին ի պատիւ։ Իշխանը, ժամ 12ին, իր հիւրամեծարին հետ, Մէրասիմ քէօշկէն կայս. պալատ գնաց կառքով։ Սեղանը սկսաւ ժամ կէսին և աւարտեցաւ ժամ 1 ու կէսին։ Սեղանին ներկայ գտնուեցան նաև Գերմանիոյ դեսպանը, իշխանին հետեւորդներէն ու դեսպանատան պաշտօնեաներէն ոմանք և պալատական պաշտօնատարներ։ Ժամ 2 ու կէսին իշխանը, իր հիւրամեծարին ու հետեւորդներուն հետ Շարլոթ մարտանաւը վերադարձաւ։

—Վեհ. Սուլթանը պատուաւորի շքանշաններ շնորհեց Շարլոթի այն սպաներուն ու նաւազներուն որոնք, անցեալ գիշեր, Գում գափուի հրդեհին գացած էին։ Կայս. անձնական սպայակոյտին մինչեւ Շաքիր փաշա, առջի օրը, Շարլոթ մարտանաւը երթալով, իր ձեռքով նոյն սպաներուն ու նաւազներուն կուրծքերին կախեց պատուաւորի շքանշանները։ Երէկ, Սելամլըքի արարողութեան միջոցին, սպաները ու նաւազները այդ շքանշանները կը կրէին։ Ատալպերթ իշխանը Վեհ. Սուլթանին այդ շնորհին համար շնորհակալութիւն մատոյց Ն. Վեհափառութեան։

—Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Ատալպերթ իշխանը, առջի օրը, Վօսփորի մէջ մինչեւ Գավագները պտոյտ մը կատարեց դեսպանատան Լօրէլէյ պահականաւով և իրիկուան Թարապիա գնաց։ Դեսպան Պարոն Մարշալ, որ նոյն պահականաւը կը գտնուէր, առաջուընէ ցամաք ելաւ և դեսպանատան պաշտօնեաներուն հետ ընդունեց իշխանը որ դեսպանատան հինգ զուգաթի նաւակով ցամաք ելաւ։ Ոստիկաններ ու Թաղապետական բարապաններ բարեւ կեցած էին։ Իշխանը դեսպանատունէն ներս մտնելուն պէս, շէնքը ամբողջովին լուսաւորուեցաւ։ Դեսպանատան պաշտօնեաները ներկայացուեցան իշխանին որ յետոյ պտոյտ մը կատարեց պարտէզին մէջ և այցելեց Մոլթքէի յիշատակարանը։ Քիչ ետքը ճաշ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան նաև հիւրամեծար Նասըր փաշա և դեսպանատան պաշտօնատարները։ Ցետոյ թէյի սեղան մը տրուեցաւ։ Ժամ 4ին, իշխանը Շարլոթ մարտանաւը վերադարձաւ։

—Առջի օրը Շարլոթի մէջ հանդէս մը կազմակերպուեցաւ, բայց իշխանը Թարապիա գնաց ու ներկայ չգտնուեցաւ, վասն զի իր մեծ մօրը՝ Ֆրէտէրիք մայր կայսրուհիին մահուան տարեդարձին մէջ էր։ Հրամանատարն ալ իշխանին հետ գացած ըլլալով, երկրորդ հրամանատարը ընդունեց հրաւիրեալները։ Կ. Պոլսոյ գերմանական ու աւստրիական գաղթականութեանց երեւելիներէն շատերը ընտանիքով ներկայ գտնուեցան։ Նաւին սպաները իրրեւ յիշատակ նուէրներ տուին հրաւիրեալներուն։ Հանդէսը տեւեց մինչեւ իրիկուան ժամ 12։

—Գերման. զուիցերիական վարժարանէն չորս հարիւր ուսանողներ, առջի օրը, այցելեցին Շարլոթ մարտանաւը։

—Կայս. պալատան խոհանոցէն անուշեղէններ ղրկուեցան Շարլոթի սպաներուն և նաւազներուն։

—Ատալպերթ իշխանը ոչ թէ այսօր, այլ վաղը, պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս դէպ ի Պէյրութ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ցունաց Պատրիարք Տ. Դամիանոս, Լողոթէթ պէյի հետ, երէկ, կայս. պալատ երթալով իր հաւատարմական զգացմանց հաւաստիքը մատոյց առ կայս. Գահոյից։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան խորհրդական Րիզա պէյ ալ անդամ կարգուեցաւ Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջեւ կնքուելիք առեւտրական պայմանագրութեան յանձնաժողովին։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ երրորդ տնօրէն Պ. Կիւսթավ Վիւլֆինկ, որուն հրաժարած ըլլալը ծանուցինք, երէկ Պէյլին ուղեւորեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։ Պանքային բոլոր պաշտօնեաները ուղերձ մը և նուէր մը տուին Պ. Վիւլֆինկի որ մեկնելէ առաջ Պանքան գացած էր հրաժեշտ տալու։ Նուէրը արծաթէ զարդանօթ մըն է որ Բարիզի մէջ կը շինուի, բայց տակաւին աւարտած չըլլալով, երէկ անոր լուսանկարը միայն յանձնուեցաւ։

—Օսմ. Պանքային մէջ Պ. Վիւլֆինկի յաջորդը Անգլօ-եգիպտական պանքային Լոնտոնի ճիւղին տնօրէն Պ. Նիա։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանատան խորհրդական Պարոն ֆոն Վանկէնհայմ, որ արձակուրդով Պէյլին կը գտնուէր, առջի օրը Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

ԿՈՒԻՋԻՈԼԻ ՄԱՐՔԻԶԸ, իտալական պատուիրակ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ, հինգշաբթի օրը իր կնոջը հետ Կ. Պոլիս դարձաւ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ երեք օրէ ի վեր ժանտախտ դէպք չէ պատահած։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ որոշմամբ որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով, Սամաթիոյ Եէնիմահալլէի թաղին հրդեհէն այրած շէնքերուն տեղ փայտաշէն կառուցանելու համար արտօնութիւն տրուեցաւ։

ԲԱՒԼԻ ՍԹԷՖԱՆՈՎԻՉԻ Անգլիոյ պանքաներուն մէջ ունեցած հարստութիւնն է՝ արժէթուղթ և հնչուն դրամ՝ մէկ միլիոն վեց հարիւր հազար անգլիական ոսկի։ Ժառանգորդները Անգլիոյ կառավարութեան երեք միլիոն Ֆր. վճարեր են իրրեւ ժառանգութեան տուրք։ Բաւլի Սթէֆանովիչ Թեսալիոյ ու Կ. Պոլսոյ մէջ շատ մը կալուածներ ունի, որոնք նոյն հաշւոյն մէջ չեն։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատունը, այսօր, Պէօյիւքտէրէի ամառանոցէն Բերա կը փոխադրուի։

ԹՈՐՓԻԼԱՆԱՒԵՐ.—Համիտիէ ու Ապտիւլմեճիտ թորփիլանաւերը, մօտերս Սելանիկ պիտի երթան։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ տուրքերու յանձնել մասերուն գանձումը փութացնելու համար նորէն հրաման տրուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնատարներուն կողմէ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Ռումանիոյ մէջ արմտիքներու գիները բարձրացած են։

—Ռուսիոյ մէջ ցորենի գիները շատ բարձրացած են։

ՓՈԹՈՐԻԿԸ.— Առջի օրը Սեւ Ծովի մէջ տիրող սաստիկ փոթորիկի մը հետեւանքով բոլոր նաւերը պարտաւորուեցան Գավագի առջեւ կենալ։ Կոլայէն եկող աւստրիական շոգենաւ մը մեծ դժուարութիւն կրած էր։

ԴՐԱՄԱՆԵՆԳ.—Եղեռնական ատեանը, առջի օրը, դատեց Ահմէտ անուն գրաւչար մը ու ընկերը՝ Մէհմէտ որոնք իրրեւ դրամանենգ ամբաստանուած էին։ Ատոնցմէ Ահմէտ միեւնոյն ոճիրով առաջ տարի բանտարկուած ու պայմանաժամը աւարտելէն ետքը ելած էր։ Ահմէտ դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան. իսկ Մէհմէտ անպարտ արձակուեցաւ։

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ.— Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք ակնարկ մը նետելու Կրանտ Մակազէնի (Բերա, Մեծ փողոց, Բասաժ Կոլաթա Սէրայ) վաղը ցուցադրելիք ապրանքներուն վրայ, որոնց ամէնքն ալ վերջերս բերել տրուած նորաձեւութիւններ են։ Հասարակութեան մասնաւոր ուշադրութեան կը յանձնենք այս վաճառատունը, ուր ամէն ոք պիտի կրնայ իր ճաշակին յարմար բան մը գտնել։

ՃՄԵՌՈՒԱՆ եղանակին առթիւ, Կալաթա, Վօյվօտա փողոցին մէջ հաստատուած թիւ 85 Մ. Տէր Դաւիթեան շապիկի հանրածանօթ վաճառատունը Եւրոպայի լաւագոյն գործարաններէն բերել տուած է ընտիր տեսակ ֆլանէլ, գուլպայ, թաշկինակ, հովանոց, նոր դրութեամբ խիստ ճաշակաւոր դրամապանակ, փողկապ, կօճակ, օձիք, թեւնոց ու այլ նորաձեւութիւններ։ Գիները համեմատաբար աժան ու ապրանքները ազնիւ ու սիրուն են։ Մ. Տէր Դաւիթեան շապիկի գործարանը ի մասնաւորի կը պատրաստէ չափու վրայ ամէն տեսակ շապիկ, օձիք, թեւնոց, գիշերազգեստ ու ներքին ճերմակեղէնաց յանձնարարութիւններ։ Հանգիստ ու առողջ շապիկ հագնիլ փափաքողները թող դիմեն այս վաճառատունը։ Վերջին նորաձեւութեամբ օժտուած մասնաւոր ճիւղ մը հաստատուած է հարսանեկան ճերմակեղէնաց համար։ 1—3

SANTAL MIDY

Ամէն տարի, Միտիի ռաճարին աճուրդին մէջ սանդալին ամէնէն լաւ մասերը կը գնուին Սանդալ միտիի քաբսիւլներուն պատրաստութեան համար, հետեւաբար զարմանալի չէ որ անոր կեղծերը չկարենան Սանդալ միտիի նման ազդեցիկ ու զուտ ըլլալ։

ԱԶԴ
ՕՍՄ. ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ

Անցեալ 1316 տարւոյն օսմ. ծխախոտի Ռէժիին հիմնադիրներու բաժնեթուղթերուն իւրաքանչիւրին հասոյթը մէկին $684\ {}^{04}/_{1000}$ ղրշ. սահմանուած է, որ ներկայ 1317 տարուան հոկտ. 19էն սկսեալ Կ. Պոլսոյ Ռէժիի կեդրոնական վարչութենէն պիտի վճարուի 17 թիւ կտրոնին փոխարէն։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՒՔԸ

Բերայի Սիւքին բացումը կը կատարուի այս գիշեր, Պ. Ռամպէգի տնօրէնութեան ներքեւ, մասնակցութեամբ 60 արտիստներու։ Այս Ս. ներկայացման պիտի մասնակցին գլխաւորաբար Պ. Սալէնա, նշանաւոր հեծելանուրդ, Մոնի քոյրերը, որոնք մարմնամարզի շահեկան փորձեր պիտի կատարեն, ինչպէս նաև ձիաւոր մարմնամարզիկներ, ֆլաուններ են։ Ցայտացքէն դատելով, երեկոյթը յոյժ զուարճալի ըլլալ կը խոստանայ։ Չափաւոր գիներ։

Ազգային Լուրեր

Վեհափառ Ռուսիոյ միացման հարիւրամեակի հանդէսները մեծ շքով կատարուեր են Թիֆլիսի մէջ։ Այդ առթիւ, սեպտ. 25ին Սիոնի տաճարին մէջ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարուեր է Ռուսիոյ հանգուցեալ կայսրերուն համար, Ս. Կաթողիկոսն ալ իր կողմէ ներկայացուցիչ մը ղրկեր է։ Իսկ Սեպտ. 26ին երեկոյեան ժամը 7ուկէսին (Ը. Ե.) Արտիստական ընկերութեան դահլիճին մէջ տեղւոյն իշխանութեանց կողմէ սեղան տրուեր է ի յարգանս բարձրագոյն հիւրերուն։ Այս փառաւոր հացկերոյթին մասնակցեր են 900 հոգի, որոնց ներկայ գտնուեր են նաև Ս. Կաթողիկոսը և Դ. Զ. Մելիքով։ Այս վերջինը առաջին բաժակը առաջարկեր է Ռուսիոյ կայսեր կենաց համար։ Իշխան Կալիցին բաժակ առաջարկեր է Թիֆլիզի և Քութայիսի ազնուականաց նահանգական առաջնորդներուն, Վեհափառի եկղեցւոյ Ֆլավեանի ու Ս. Հայրապետին կենաց։

—Ս. Հայրապետին Թիֆլիս ժամանելուն վրայ ստացած ենք հետեւեալ մանրամասնութիւնը։—«Սեպտ. 23ին Թիֆլիս-Կարս երկաթուղու գնացքով բարեհաճեց ժամանել Ս. Հայրապետը։ Ն. Ս. Օծութեան դիմաւորեցին քաղաքագլխի պաշտօնակատար Պ. Շերմակով, Թիֆլիսի ոստիկանապետը, Հայ հոգեւորականները և մեծ բազմութիւն ժողովրդի։ Նորին Օծութեան հետ եկել են Այվազեան, Փիլոյեան և Անանիա եպիսկոպոսները ու վարդապետներ։

*** Սեպտ. 24ին, ցերեկուան ժամը 3ին այցելեց Ս. Հայրապետին Թիֆլիսի նահանգապետի պաշտօնակատար Գնդապետ Ի. Ն. Սվէչինը, իսկ սեպտ. 23ին, երեկոյեան 8 ժամին, ազնուականների առաջ. Դ. Զ. Մելիքովը։»

—Այսօր, Թարգմանչաց վարդապետաց՝ Մեսրոպայ, Եղիշէի եւն. տօնին առթիւ, Ս. Պատրիարք Հայրը նամակով շնորհաւորեց Սամաթիոյ փոխ վանահայր Դուրեան Եղիշէ Սրբազանի անուան տօնը։ Այս առթիւ Դպրեվանքէն բացակայ Արմաշեան վարդապետներն ալ գրութեամբ կամ հեռագրով շնորհաւորած են Ն. Սրբազնութեան տօնախմբութիւնը։ Իսկ Դպրեվանքի մէջ այսօր դասախօսութիւնները կը դադրին ի պատիւ Դուրեան Սրբազանի անուան տօնախմբութեան։

—Վաղը, հանգուցեալ Տատեան Ցարութիւն փաշայի մահուան ութօրէքը ըլլալով, այս իրիկուն, Շիշլիի Տատեանց բնակարանին մէջ, հանգուցեալին ի յիշատակ, հոգեհանգստեան աղօթքով [illegible] պիտի կատարէ հանգուցեալին տեսներէն Տ. Մկրտիչ Հայրը, ներկայութեամբ Տատեան գերդաստանի անդամներուն։

—Քաղաքական Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ի յարգանս Ժողովին առաջնակարգ հանգուցեալ Ցարութիւն փաշայի, պաշտօնապէս որոշուեցաւ նիստ չընել։ Ս. Պատրիարքը «հոգւոց» մը կարդաց, որուն յոտնկայս ունկնդրեցին ներկայ ժողովականները։ Սահակեան փաշա Ասլանեան ու Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան դրուատիքը ըրին հանգուցեալ փաշային մատուցած ծառայութեանց՝ վարչական շրջանակի մէջ և ազգ. վարչութեան ընծայած օժանդակութիւնը յիշելով, իրենց երախտագիտութիւնը յայտնեցին, որուն ձայնակցեցան նաև ներկայ ժողովականները։ Ցետոյ նիստը փակուեցաւ։

—Տատեան Ցարութիւն փաշայի Պէշիքթաշի եկեղեցին թաղուելուն առթիւ, Ազգ. Պատրիարքարանը յիշեցուցեր է հանգուցեալին ժառանգորդներուն թէ, օրէնք մը կայ՝ ըստ որում 50 ոսկի գումար մը կ'առնուի եկեղեցին թաղուողներու ժառանգորդներու կողմէ։

—Էջմիածնի վեհարանը վերաշինելու համար Ս. Կաթողիկոսը եկեղեցականներէ բաղկացած յանձնաժողով մը կազմեր է։ Շինութիւնը ի մօտոյ պիտի սկսի։ Նոր շէնքը պիտի բաղկանայ 3 յարկերէ. պիտի ունենայ ընդունելութեան դահլիճներ, հիւրանոցներ, Հայրապետական դիւանատուն, մատենադարան, սենեակներ, ճաշարան, ննջարան. շինութեան վրայ պիտի հսկէ Սարգիս ուսում առած ճարտարապետ մը։ Շինութեան ծախքին համար 5500 ոսկի նուիրեր են Պ. Պ. Մելիքեանց և Արամեանց, որոնք նաև խոստացեր են ամբողջացնել այդ գումարը, եթէ շինութեան ատեն պակսի։ Ս. Հայրապետը օրհնութեան կոնդակ մը ղրկեր է երկու նուիրատուներուն։

—Այս առտու Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին դուռը երկու ամսուան երախայ մը ձգեր են, սակայն ոստիկանութիւնը տեսնելով զայն ձգողը, տեղեկացեր է թէ աղքատիկ ծնողքի մը կը վերաբերի, ուստի Բերայի Թաղ. Խորհուրդին յանձներ է։

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս դը Քոնսթանթինոբլ)

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ, 25 հոկտ.—Երեսփ. Ժողովը զանազան սովորական բանաձեւեր ընդունելէ ետքը, սկսաւ 1902ի ելմտացոյցին առաջին ընթերցման։

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսական երկաթուղիներու Ընկերութեանց հասոյթները, անցեալ տարուանին հետ բաղդատելով, յիսուն միլիոն Ֆր. պակաս են, որով կառավարութեան կողմէ երաշխաւորուած գումարը ելմտացոյցին մէջ նշանակուածէն քառն միլիոն Ֆր. աւելի պիտի ըլլայ։ Ելմտացոյցի յանձնաժողովին տեղեկագիրը տակաւին իր տեղեկագիրը չէ մատուցած, վասն զի կառավարութիւնը հասոյթներ պիտի գտնէ, բացը գոցելու համար։

—Սենատին շրջանակներուն մէջ ելած զրոյցի մը նայելով Ֆրանսայի ելմտական նախարարը մտադիր է 250 միլիոն Ֆր.ի փոխառութիւն մը հրապարակ հանել՝ հիմ բանելով այն հատուցումը որ Չինու կողմէ Ֆրանսայի պիտի ըլլայ։

ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ ՍՈՎ

ՇԱՆԿԱՅ.—Ռէօյթէր կը ծանուցանէ թէ սովը Շանկայի կողմերը ահարկու համեմատութիւններ կը ստանայ։ Արժանահաւատ լուրերու նայելով Քիանկէ նահանգին մէջ 300,000 և Նկան-Հիճին քաղաքին մէջ ալ 600,000 հոգի սովամահ ըլլալու վիճակին հասած են։

Պ. ՉԷՄԲՐԼԷՆԻ ՃԱՌԸ

ԷՏԻՆՊՈՒՐԿ.— Պ. Չէմպրլէն այսօր արտասանած ճառին մէջ խօսեցաւ նաև Թրանսվալի պատերազմին վրայ և ջանաց արդարացնել նախարարութեան գործելու եղանակը։ Ըսաւ թէ Պօէրներուն տրուած պայմանները շատ նպաստաւոր էն՝ մինչեւ հիմա ո և է յաղթուած թշնամիի շնորհուած եղանակով, և թէ Պօէրները մերժած ըլլալով այդ պայմանները, պատերազմը մինչեւ վերջը պիտի շարունակէ։ Պ. Չէմպրլէն յարեց թէ ներկայ կացութիւնը մտահոգութեան ո և է պատճառ առաջ չի բերեր։

(Աժանս Նասիոնալ)

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 25 հոկտ.— Այսօր Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Լաքի հարցապնդում մը ըրաւ նախարարութեան՝ ընկերակցութիւններու նոր օրէնքին մեկնութեանը մասին։ Ելմտական նախարարը արդարացուց այդ օրէնքին առնչութիւնները՝ անոր գործադրութեան եղանակին մէջ։ Երեսփ. Ժողովը ընդունեց բանաձեւ մը՝ օրէնքին ամբողջական գործադրութեանը համար։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ կայսրը ու կայսրուհին, յառաջիկայ ամառ, Անգլիա երթալով այցելութիւն պիտի տան Էտուարտ Թագաւորին։

ՀՐԴԵՀ

ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱ.— Կարասիներու մեծ գործարանը մը այրեցաւ։ Բազմաթիւ անձեր մեռան ու վիրաւորուեցան։

ՄԻԽԱՅԻԼ ՄԵԾ ԴՈՒՔՍԸ

ՎԻԷՆՆԱ.—Միխայիլ Նիքոլայէվիչ մեծ դուքսը վաղը Վիէննա ժամանելով, Զարին մէկ ինքնագիր նամակը պիտի յանձնէ Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ.—Ամսթէրտամի առեւտրական սենեակը մերժեց անգլիական նաւերէն ապրանք չպարպելու առաջարկութիւնը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ նախարարաց Խորհուրդը առաջին առթիւ պիտի քննէ՝ հարաւային Ափրիկէի պատերազմը գործադրելու խնդիրը։

ԲԱՐԻԶ.—Նախագահ Քրիւկէր նոր բողոքագիր մը ուղղեց տէրութեանց, կեդրոնացման բանակատեղներու մէջ պօէր կիներու և տղոց ենթարկուած յոռի վիճակին համար։

—Ամսթէրտամէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նախագահ Քրիւկէրի քարտուղարը անյաջող եղեր է Իրաւարարութիւն մը ձեռք բերելու համար Ռուսիոյ ըրած խնդրանքին մէջ։

ՑՈՐԵՆԻ ԳԻՆԸ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Հրապարակը նուաղ հաստատուն էր։ Գիները իջած փակուեցան 77.12ի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ
ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Օ.	25	27
Ամէնէն բարձր գին	»	25	28
Ամէնէն վար գին	»	25	27
Ռումէլիի Երկթ. գաց.	Ֆր.	98	12
Ամէնէն բարձր գին	»	98	37
Ամէնէն վար գին	»	98	12

ՊԱՆՔԱՅԻՆ 13 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Փ. Կ.	25	25
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	87	50
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		19	10
Օսմ. Պանքա		—	—
[illegible]		0	10
[illegible]		0	12
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		3	70
Թրամուէյ բաժնեթ.		5	70
» [illegible]		2	60
» պարտամ.		180	—
Պարտք Կ. Պոլսոյ		165	—
Թրանսվայ		75	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն [illegible]	Ղրշ.	110	05
» » չէք	»	110	35
Բարիզ »	Ֆր.	22	80
» » » չէք	»	22	80
Պէրլին ռայխսմարք չէք	Մարք	18	57
Վիէննա չէք	Ֆլոր.	91	78

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	28
Անգլիական ոսկի	»	110	03
Ռուս իմփէրիալ	»	90	20
Մէճիտիէ	»	18	08
[illegible] ոսկի	»	107	38
[illegible]	»	99	—
Ռուսիոյ Իմպերիալ	Օ. Օ.	8	65

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ
ԼՈՆՏՈՆ Հոկտեմբեր 25

Անգլիական Քոնսոլիտէ	92	25
Օսմանեան Պարտք սէրի Բ.	49	25
Օսմանեան Պարտք սէրի Դ. բաց.	23	37
Օսմանեան Պարտք սէրի Դ. գոց.	23	37
Օսմանեան Պանքա	10	87
Ռուսական 1880	108	12
Հելլենական 5%	39	—
» Մօնոփոլ	41	—
Պուլկարական 1888	83	—
Իտալական ռանթ	108	12
[illegible]	165	—
Թրանսվաալ	3	18
Եգիպտ. երկաթուղի	13	—
Դը Պիրս	35	315

ՓԱՐԻԶ, 25 Հոկտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3%		100	22
» » 3½%		101	65
Օսմ. Պարտ. սէրի Դ. } բաց.	Ֆր.	23	60
} գոց.	»	23	62
» » » Բ.	»	49	20
» » » Գ.	»	25	52
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	5 4	—
Օսմանիէ	»	425	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	98	90
Օսմ. մաքսատան	»	509	—
Օսմ. Ռէժի	»	307	—
Եգիպտական [illegible] 4%		485	—
Քրէտի Լիոնէ		965	—
Իտալական Ռանթ	»	98	85
Սպանիական արտաքին	»	69	90
[illegible]	»	77	50
[illegible]	»	35	104
[illegible]	»	—	3

ՊԵՐԼԻՆ, 25 Հոկտեմբեր

Ռուբլի	»	216	35
Ռումէլիի երկաթուղի	»	97	20
Անատ. երկթ. պարտատոմսակ	»	97	80
Փոխ. Լոնտոնի վճար. 3 ամս.	»	20	265

ՎԻԷՆՆԱ, 25 Հոկտեմբեր

Օսմանեան Լոթ. վիճ.	»	139	20
Ռումէլիի երկաթուղի	»	93	30
Օսմ. Ռէժի	»	278	—

ՑԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Կ. Պոլիս, Մահմուտ փաշայի ճեմելը, Թիւ 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաև Ֆօնտան և ուրիշ տեսակ շաքարներու ճոխ մթերք մը։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւններ փութով կը կատարուին։ Գիները շատ աժան են։ 32—104

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ցովսէփ էֆ. Ց. Նաւասարդեան որ 8 տարիէ ի վեր Գերմանիոյ Համպուրկ քաղաքը Արեւելեան յանձնակատարութեան տուն մը մէջ պաշտօն վարած է, պատիւ ունի արգոյ հասարակութեան ծանուցանելու որ այժմ սկսած է իր հաշւոյն ամէն տեսակ նիւթերու վրայ ներածման և արտածման գործերով զբաղիլ՝ Համպուրկի մեծ հրապարակին վրայ, որ Լոնտոնէ վերջ վաճառականական տեսակէտով առաջինն ըլլալու համբաւը կը վայելէ, իր ունեցած ութամեայ փորձառութիւնը, վաճառականաց, գործարանատէրց և միջնորդաց հետ ունեցած անձնական ծանօթութիւնը և բարեկամութիւնը որոնք իր ընտանեկան յարաբերութեանց շնորհիւ վերջերս աւելի մտերմական հանգամանք մը առած են, իրեն յուսալ կուտան թէ իր հետ գործողները ամէն նկատմամբ իրմէ գոհ պիտի մնան, իրեն սկզբունք ունենալով, ամենայն հաւատարմութեամբ գործել ու միայն յանձնակատարողչէքով գոհանալ, որոշած է իր միջոցաւ կատարուած վաճառումներու վրայ 3%, իսկ գնումներու վրայ 5% առնել, վաճառման և գնման հաշուեցուցակներն ու ծախքերու մանրամասն և վաւերական ցուցակները իր հետ գործողաց ղրկելու պայմանաւ։

Ըստ որում Թուրքիոյ և Գերմանիոյ միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնները օր ըստ օրէ ընդարձակելու վրայ են, եթէ գտնուին ծնողք որոնք ազգային հոն տուն մը հաստատելու նպատակաւ այժմէն իրենց զաւակներն հոն ղրկել ուզեն, առեւտրական և գիտական դպրոցներ յաճախելու և տեղւոյն հանգամանաց վարժուելու համար, այդպիսեաց համար չափաւոր պայմաններով ծնողական խնամ փոխանորդութիւն ստանձնելով՝ կը խոստանայ իրեն յանձնուած պատանիներն իր և իր ընտանեաց անմիջական հսկողութեան տակ առնել, ի պահանջել հարկին իր տան մէջ իսկ։ Այն վաճառականները նաև որոնք հոն այժմէն տուն մը հաստատել կամ մասնաճիւղ մը բանալ կ'ուզեն, առիթը կը ներկայանայ իրենց առանց ո և է դժուարութեան, փորձառու և տեղւոյն հանգամանաց լիուլի տեղեակ ընկեր մը գտնել յանձին Ցովսէփ Նաւասարդեանի։ Գերմանիոյ ներքին գլխաւոր քաղաքաց գրեթէ բոլորն այցելած ըլլալով կը խոստանայ համեստ պայմաններով պէտք եղած դիւրութիւնն ու ծանօթութիւնը տալ այն վաճառականաց որոնք գործով այդ կողմերը ճամբորդել կամ գրաւոր տեղեկութիւններ քաղել ուզեն։

Նիւթական նեղ պարագաներու մէջ գտնուող ճամբորդները և գաղթականները, առանց խտրութեան ազգի և կրօնի, կ'ըրնան ինչպէս մինչեւ ցարդ, նոյնպէս այսուհետեւ իրեն դիմել ու ձրիապէս ամէն գնութիւն գտնել իրմէ, եթէ իրենց անկարող ըլլալը ապացուցանող վկայագիր մը Ազգ. Պատրիարքարանէ կամ ուրիշ ո և է պաշտօնական մարմինէ մը ի ձեռին ունենան։ Ց. Նաւասարդեանի անցեալի և ներկայի, ինչպէս նաեւ անձնականի ու բարոյականի մասին տեղեկութեան համար դիմել առ՝

Գեր. Ստեփան Եպիսկոպոս Ցովակիմեան
Ազգ. Առաջնորդարան, Նիկոմիդիա
Րոպէրթ Քոլէճի Պատ. Տնօրէնութիւն, ի Ռումէլի Հիսար, Կ. Պոլիս
Մեծ. Բրոֆ. Ցակոբոս էֆ. Ճէճիզեան Կ. Պոլիս
Պայպըլ Հաուզի Տնօրէնութեան մէջ ո և է ծանօթ անձնաւորութիւն, տեղացի կամ ամերիկացի, Պայպըլ Հաուզ Կ. Պոլիս
Մեծ. Տէր Ն. Սիրաքեան, Արեւելեան գորգի վաճառական, Համպուրկ
Մեծ. Տէր Մ. Խերեան ծխախոտի վաճառական, Անվէրս
Herrn Carl Riekes ծխախոտի վաճառական Համպուրկ (grimm 10)
Herren Camilleri & Cie. (G. Paico) Raboisen 74, Hambourg. Մեծ. Տէր Մուրատ Խերեան, վաճառական, Սամսոն։
Messieurs Sossidi frères Թրքական սիկարէթի գործարան, Համպուրկ

Իսկ իրեն ուղղեալ թղթակցութիւնները մինչեւ ց որ տնօրինութիւն ուղղել առ
Hovsep H. Navassartian
7—26 Brandstwiete 3. Hamburg

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Գաւառաց կողմը մասնաճիւղ չունինք

1803
IMPERIAL
ԻՄՓԵՐԻԱԼ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Հաստատեալ ի Լոնտոն 1803 ին
Դրամագլուխ Ա. Ո. 2,900,000
Վճարուած հատուցում 16,000,000
Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք, շէնք եւայլն խիստ չափաւոր գիներով
Ընդ-գործակատար Լիազօր գործակ. Թուրքիոյ
ՅՈՎՍԷՓ Տ. ԳՈՒՐԳԷԼԼԻ Շ. Բ. ԳԼԻՖԹԸՆ
Ղալաթիա, Ինայէթ Խան

EAU DES CARMES
Օ ՏԸ ՔԱՐՄ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՄԱԹԻԱՍ ԵՂԲԱՐՑ
Անմարսողութիւնները, սրտի հիւանդութիւնները, տնգորները, ստամոքսի կծկումները։ Սրուակը պէտք չէ ըլլայ առանց կնիքին, վրան պէտք է գտնուի կապարի վրայ դրոշմուած միտալ մը ու Մաթիաս եղբարց անուն։ Ամբողջ Թուրքիոյ համար գործակալ Մ. ՎԱՍԻԼԻԱՏԻ եւ Ընկ., Վալիտ։

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չհաւասարուած մի ապահովագրութիւն է.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնայէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հաստատուած Ռուսճուք

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար, 6,000,000 Ֆրանք

Ապահովագրութիւն կարասիներու, կալուածներու, ապրանքներու եայլն, Կ. Պոլսոյ և գաւառներուն մէջ, զգալի պայմաններով և նպաստաւոր սակագինով։

Մասնաւոր ապահովագրութիւն ջաղացպաններու և ճարտարագործներու համար։

Կեանքի և տղոց համար դրամագլուխ պատրաստելու ապահովագրութիւն։

Վնասուց անմիջական ու առատաձեռն հատուցում։

Ընդհանուր գործակալութիւն, Կ. Պոլիս, Վոյվոտա փողոց, Գափաֆեան խան։

Լիազօր վարիչ — Ընդհ. Գործակալ
Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ — Ժ. Պ. ՔԱՋԱՐԵԹԹՕ

Կաթիլներու մէջ ամփոփուած

ՊՐԱՎԷԻ ԵՐԿԱԹ

FER BRAVAIS

Ամենէն ազդեցիկ դեղն է

Անարիւնութիւնը, դեղնութիւնն ու տժգունութիւնը բուժելու։ Ոչ անախորժ համ ունի եւ ոչ ալ հոտ. աշխարհի բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն Ֆէր Պրավէն։

Փնդութիւն չի տար։ Ակռաները չի սեւցըներ։ Կարճ ժամանակի մէջ կուտայ Առողջութիւն, Կայտառութիւն, Ոյժ եւ Գեղեցկութիւն։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կը ծախուի թէ կաթիլ եւ թէ դեղահատի ձեւով ամէն դեղարաններու, մթերանոցներու մէջ։

Մթերանոց, Թիւ 130, Լաֆաեէթ փողոց, Բարիզ։

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին

162,924,140 ֆրանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութեանց և տոկոսաց 31 դեկտեմբեր 1898ին

29,765,473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, եւն.

362,858,507 ֆրանք

1898 տարւոյն մէջ ընկերութիւնը 6619 բոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 գումարի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՈՒԻՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըք փողոց, Ալալէմճի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

Ի Բարիզ վկայեալ իրաւագէտ փաստաբան Ա. Ա. էֆ. Սուրէնեան որ 15 տարիէ ի վեր Կ. Պոլիս Շէխսալամ խանի մէջ հաստատուած էր, իր գրասենեակը այս անգամ փոխադրած է Կալաթա, Խավեար խանի կից Ալեքսիատի խանը, գետնայարկ թիւ 4, ուր կը գտնուի բացի կիրակիէ ամէն օր մինչեւ կէս օր։ Կը ստանձնէ դատեր քաղաքային, առեւտրական և շէրիի դատարանաց յատուկ։ Թրքերէն, Ֆրանսերէն և Հայերէն լեզուով կը խմբագրէ ու անդրադարձաբար կը թարգմանէ օրինական ամէն տեսակ գրութիւններ։ Խորհրդակցութեանց գինը չափաւոր է։ 18—20

ԻԼԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԵ

Շիրքէթ խայրիէ հիսսէտարլարընըն ղավանինինա 1306 սէնէսի ֆայիզ վէ թէմէթթուի մուհասէպէ թարաֆընտան հէնուզ թալէպ վէ ախզ օլունմամըշ վէ հալպու քի Շիրքէթըն մէզքուր նիզամնամէսի թախսիսինին էլլինճի մատտէսինին ֆըքրայի ախիրէսինէ տէվաֆուքան իթիպարէն օն սէնէ զարֆընտա թալէպ օլունմայան ֆայիզ վէ թէմէթթուի՛ պիր միւտտէթ թայինինին իլան օլունըր վէ օլ միւտտէթ զարֆընտա թալէպ օլունմազսա Շիրքէթէ մալ էտիլիր, աշաղը ժուռնալ պուլունտուղու մէզքուր սէնէի մէզքուրէ այթ ֆայիզ վէ թէմէթթուաթըն իքի այ միւտտէթ զարֆընտա ախզ օլունմասը հուսուսու հիւքմի նիզամի թէմինին Շիրքէթէ մալ էտիլէճէկի ալաքատարանըն մալումու օլմագ իւզրէ իլան օլունուր։ 2—5

Ֆի 8 Թէշրինի էվվէլ 317

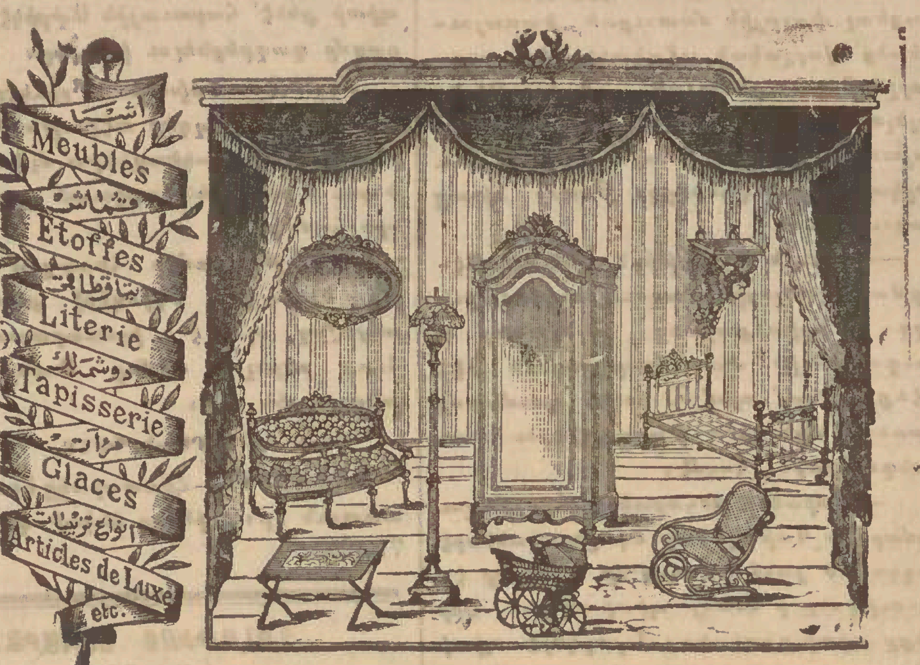

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ

ԺՈՐԺ ԲՍԱԼԹԻԻ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

Բերա, Գապրիստան փողոց, թաղապետութեան ճէնճին դիմաց

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Ննջասենեակներու, սրահներու, ճաշասրահներու յատուկ կարասեաց։ Ամերիկեան կարասիներ։ Իտալիոյ միացեալ գործարաններու կարասիներու մթերանոց (գործարանի գնով վաճառում)։ Ամբողջական կահաւորում տուներու, պալատներու, գրասենեակներու, եայլն։

744 ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ 19—52

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԿԱՅՍ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ	ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար	Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար
Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 31,008,000 Ֆր.	Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 17,000,000 Ֆր.

Սոյն Ընկերութիւնը լաւագոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, կարասիք ու ապրանք նաեւ անձեր, թէ Պոլսոյ և թէ գաւառներուն մէջ։ Ընկերութեան դրամատունն է Գրէտի Լիոնէ։ Գրասենեակ, Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, Թիւ 53—56։

Լիազօր ներկայացուցիչ
Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

745

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 ամսոյ 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պէրլինի Վիքթօրիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496
Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

ՊԷՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, եւն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, լաւագոյն փոքր վճարումներով.—(միեւնոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն շոգենաւի, երկաթուղիի, թիւնէլի եւն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այսպէսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 Ֆ.՝ մահուան պարագային, 15,000 Ֆր.՝ արկածէն տեւական եղած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԿԼ

Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային դէմը, Խնայէթ խան, Թիւ 7, 8, 9։

ՀԻՆ ԳԻՆԻ [illegible], բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, հանգուցեալ [illegible] աղայի տունը։

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆՋՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻՋՈՒԱԾՔԸ

Եթէ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն։ Կանոնաւոր շնչառութիւն չընողը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողերը կը խծլան, և կուրծքը չի կրնար հանգիստ ըլլալ։ Դարմանին համար բժիշկներ մտահոգ էին և գիտութիւնը գտաւ ԷՍՔԻԲԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիմնայէս կը բուժեն, կուրծքի իջուածքը, հազն և շնչառական հիւանդութիւնները։ Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը։ Բարիզի և եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍՔԻԲ կը գործածեն այս հիւանդութեանց համար։ Կը ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց Թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ։ 497

ՖՐԷՍ. ՖԱՊՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	10500	[illegible]	2500
[illegible]	10500	[illegible]	2500
[illegible]	10500	[illegible]	2000
[illegible]	9000	[illegible]	2500
[illegible]	9000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2000
[illegible]	3700	[illegible]	900
[illegible]	3700	[illegible]	400
[illegible]	3700	[illegible]	300
[illegible]	1500		

[illegible]

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆՑԻՆ

Ղալաթիա, [illegible]

600 [illegible]

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. հրամանով արտօնեալ. Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պետերպուրկ. Ընկերութեան ապարանքը Մեծ Մորսքայա 37 [illegible]

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,883 Ֆր.
1898ի հասոյթք	34,775,602
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր [illegible] վճարած է [illegible]	164,172

Ընկերութեան [illegible] — [illegible] — Ընդհ. Գործակալ [illegible]
Գ. ՀԱՅԻՄԵԱՆՑ — [illegible] — [illegible]

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ց. Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Տանենի զառիվայրին վրայ յարկը, ճիշդ Զրպաշճեանց դէմը)

[illegible]

Ունկնդրելու — [illegible] 197

1900Ի ԲԱՐԻԶԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — ԹԵԹԵՒՈՒԹԻՒՆ

ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

ՆԻՕՒ-ՀՕՄ

Ստացած է մեծ մրցանակ և Արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի եղած են։ Այս մեքենաները ամէն կերպով միւս տեսակներէն գերազանց են։ Մեքենաներու գործածութեան կերպերը ձրի կ'ուսուցուին և նորոգութիւնները ձրի կը կատարուին։

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ ԱՄԱՏԷՍ ՍԱԼՎԱԹՈՐ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ —Պոլիս, Պաղճէգաբու, Համիտիյէ Ճատտէսի Թիւ 7
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ.—Իզմիտ, Սիլիվրի, Աֆիոն-Գարահիսարի եւն.ի մէջ։ 575

Saxlehner, B

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ ճամբաւ

ՋԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է ճշտուեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՇՕԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	1497	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	186
[illegible]	2607	[illegible]	2906	[illegible]	1695	[illegible]	3372	[illegible]	1112
[illegible]	1541	[illegible]	895	[illegible]	775	[illegible]	3709	[illegible]	1725
[illegible]	3377	[illegible]	4811	[illegible]	1581	[illegible]	3567	[illegible]	1182
[illegible]	1852	[illegible]	937	[illegible]	3730	[illegible]	1057	[illegible]	1209
[illegible]	1956	[illegible]	2232	[illegible]	3600	[illegible]	1785	[illegible]	1223
[illegible]	1076	[illegible]	1718	[illegible]	595	[illegible]	3419	Թ. [illegible]	1546
[illegible]	841	[illegible]	804	[illegible]	3534	[illegible]	1083	[illegible]	3327
[illegible]	4481	[illegible]	2404	[illegible]	5540	[illegible]	4180	[illegible]	1478
[illegible]	1671	[illegible]	1530	[illegible]	1020	[illegible]	4035	[illegible]	487
[illegible]	1287	[illegible]	1541	[illegible]	1053	[illegible]	1525	[illegible]	2429
[illegible]	1844	[illegible]	954	[illegible]	3307	[illegible]	1827	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1328	[illegible]	1703	[illegible]	518	[illegible]	1283
[illegible]	2739	[illegible]	849	Լէօ	1052	[illegible]	2252	[illegible]	2296
[illegible]	1884	[illegible]	4583	Լէփանթօ	2379	[illegible]	1663	[illegible]	1250
[illegible]	2897	[illegible]	2080	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	[illegible]	1208
[illegible]	4325	[illegible]	1842	Լօրէնզօ	3191	[illegible]	1789		

Իտալօ շոգենաւը, նաւապետ Հէյլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։ Հօրացիօ շոգենաւը, նաւապետ Բրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի Նոյեմբեր 3ին։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ԲԻՋՕ
Թիւ 22—24, [illegible] խան, Ղալաթիա 277

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շոգենաւաց երթեւեկութիւնք

16 29 [illegible]
18 30 [illegible]
18 31 [illegible]
18 31 [illegible]
19 1 [illegible]

[illegible]

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Հոկտ. 28ին Մինկրէլի, Անատ. եզերքէն,
» 31ին Առմէնի, Մարսիլիայէն.

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Հոկտ. 25ին Սիռֆասի, Սամսոն Տրապիզոն, Պաթում։
» 29ին Մինկրէլի, ուղ. Մարսիլիա։

[illegible]

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Մէկ ամիս երկու անգամ կը բանի Լիվըրփուլ Ամերիկա գիծ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	[illegible]	4741
Լուքանիա	12952	Վէրիա	3229
Քամպանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2936
Ումբրիա	8128	[illegible]	2985
Էթրուրիա	8120	[illegible]	7858
Սէրվիա	7392	[illegible]	3151
Աուրանիա	7269	[illegible]	1614

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Բէրրինս, ընդհանուր վաճառքով Լիվըրփուլէն հոս կը հասնի ամսոյս 29ին։

Դիմել առ ԺՕԼԻ Ե. ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 356

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	2496
[illegible]	3000	[illegible]	2352
[illegible]	3000	[illegible]	2258
[illegible]	3000	[illegible]	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ [illegible]
[illegible] խան
[illegible]
184 31. [illegible]

Պատասխանատու ԶԱՐԵՀ ԽՐԱԽՈՒՆԻ